

T.C.
EGE ÜNİVERSİTESİ
Sağlık Bilimleri Enstitüsü

ANNELERİN EMZİRME ÖZ-YETERLİLİĞİ VE EMZİRME SÜRESİNE ETKİ EDEN FAKTÖRLERİN İNCELENMESİ

Yüksek Lisans Tezi

Aysun ÇALIŞ

ÇOCUK SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI
HEMŞİRELİĞİ ANA BİLİM DALI

İzmir
2019

T.C.
EGE ÜNİVERSİTESİ
Sağlık Bilimleri Enstitüsü

**ANNELEİN EMZİRME ÖZ-YETERLİLİĞİ VE EMZİRME
SÜRESİNE ETKİ EDEN FAKTÖRLERİN İNCELENMESİ**

Aysun ÇALIŞ

Danışman
Prof. Dr. Hatice BAL YILMAZ

Çocuk Sağliğı ve Hastalıkları Hemşireliği Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans Programı

İzmir
2019

TEZ ONAY SAYFASI

Kurum Adı Ege Üniversitesi

Anabilim Dalı Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Program Tezli Yüksek Lisans

Tez Konusu Annelerin Emzirme Öz-Yeterliliği ve Emzirme Süresine Etki
Eden Faktörlerin İncelenmesi

Danışman Prof. Dr. Hatice BAL YILMAZ

Tezi Hazırlayan Aysun ÇALIŞ

Değerlendirme Kurulu Üyeleri Prof. Dr. Hatice BAL YILMAZ
Dr. Öğrt. Üyesi Gülçin ÖZALP GERÇEKER
Dr. Öğrt. Üyesi Ayşe KAHRAMAN

Adı Soyadı

Başkan(Danışman)

: Prof. Dr. Hatice BAL YILMAZ

Üye / İmza

: Dr. Öğrt. Üyesi Gülçin ÖZALP GERÇEKER

Üye / İmza

: Dr. Öğrt. Üyesi Ayşe KAHRAMAN

Tezin Kabul Edildiği Tarih

: 28/08/2019

Önsöz

Her bebeğin anne sütü almaya hakkı vardır ve her annenin de bebeği ile karşılıklı doyum sağlayana kadar emzirme hakkı vardır. Bu nedenle annelerin sağlıklı bir emzirme dönemi geçirebilmeleri için öncelikle bu konuda kendilerine güvenmeleri gerekmektedir. Annelerin emzirme öz-yeterliliği ve emzirme süresi birbirini etkileyen unsurlardır. Bu konuda olumlu ya da olumsuz etkileyebilecek faktörlerin neler olabileceğini araştırmanın bebeklerin daha uzun süre anne sütü ile beslenmelerine ve daha doyumlu bir anne-bebek etkileşim sürecine katkı sağlayacağını düşündüm. Bu araştırmanın sonuçlarının, anne sütü ile beslenme konusunda planlanan araştırmalara ya da konuya ilişkin faaliyetlerin planlanmasında tüm anne ve bebek sağlığı gönüllülerine yararlı olmasını dilerim.

İzmir 5.08.2019

Aysun ÇALIŞ

Özet

ANNELERİN EMZİRME ÖZ-YETERLİLİĞİ VE EMZİRME SÜRESİNE ETKİ EDEN FAKTÖRLERİN İNCELENMESİ

Amaç: Araştırmanın amacı annelerin emzirme öz-yeterliliği ve emzirme süresine etki eden faktörlerin incelenmesidir.

Yöntem: Tanımlayıcı ve kesitsel tipte planlanan araştırma, İzmir Sağlık Bilimleri Üniversitesi Tepecik Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nin Yenidoğan ve Sağlıklı Çocuk İzlem Polikliniğinde Şubat - Mart 2019 tarihleri arasında 133 anne ile gerçekleştirilmiştir. Verilerin toplanmasında sosyo-demografik özellikler anket formu ile emzirme öz-yeterlilik ölçeği (kısa form) kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen verilerin analizinde bağımsız gruplarda t testi, Anova tek yönlü varyans analizi ve Ki-kare testi kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan annelerin %52.62 'sının 26-34 yaş aralığında, annelerin %72.9'unun 1-6 ay arasında bebeklerini emzirdiği, bebeklerin ortalama yaşının 11.5 ± 7.75 ay olduğu saptanmıştır. Annelerin EÖYÖ puan ortalamasının 61.38 ± 7.83 olduğu saptanmıştır. EÖYÖ puan ortalaması ile bebeğin doğum haftası ve kilosu, sadece anne sütü ile beslenme durumu ile annelerin emzirmeyi bıraktıkları aylar arasında istatistiksel anlamda fark belirlenmiştir ($p < 0.05$). Annenin ve babanın demografik özellikleri, bebek bakımında anneye destek durumu, doğum şekli, bebeğin cinsiyeti, annenin emzirme eğitimi alma durumu ve emzirme eğitiminin kaynağı arasında bir fark bulunmamıştır ($p > 0.05$). Annelerin EÖYÖ puan ortalaması ile bebeğin doğum haftası ve kilosu ile babaların meslek grupları arasında istatistiksel anlamda fark belirlenmiştir ($p < 0.05$). Annelerin emzirme süreleri ile gebelik sayısı ve yaşayan çocuk sayılarına arasında anlamlı bir ilişki bulunmazken ($p > 0.05$), annelerin meslekleri ile eğitim durumları arasında ilişkili bulunmuştur ($p < 0.05$).

Sonuç: Annelerin emzirme öz-yeterlilik algısının orta düzeyde olduğu, emzirme öz-yeterlilik algısı ile annenin gebelik sayısı ve yaşayan çocuk sayısının öz-yeterlilik algısı ile doğru orantılı olduğu saptanmıştır. Bebeğin

doğum haftası ve doğum kilosunun annenin öz-yeterlilik algısını olumlu etkilediği belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler; Emzirme, öz-yeterlilik, ilişkili faktörler, emzirme süresi

Abstract

The Investigation Of Breastfeed Association And The Factors Effecting Breeding Duration

Aim: The aim of the research is the investigation of breastfeeding association and the factors effecting breeding duration.

Method: The research which is planned as descriptive and cross-sectional was performed with 133 mothers in the healthy child monitoring polyclinic of a training and research, between February and March, 2019. Socio-demographic characteristics questionnaire and breastfeeding self-efficacy scale (short-form) were used in data collection. It is applied by using face-to-face interview technique with mothers after getting permission of her. In the analysis of the data obtained from the study, independent samples t test, Anova one-way analysis of variance and Chi-square test were used.

Finding: It was found that 52.62% of the mothers who participated in the study were between 26-34 years of age, 72.9% of mothers breastfed their babies between 1-6 months and the mean age of the babies was 11.5 ± 7.75 months. The average of EÖYÖ score of mothers was stated as 61.38 ± 7.83 . There was a statistical difference between the mean of EÖYÖ point of mothers, the birth week of baby and his/her weight ($p < 0.05$). There was a statistical difference between the status of her feeding type (with only breast milk or not) and the months left breast-feeding ($p < 0.05$). There was no difference between the demographic characteristics of the mother and father, support status to the mother in infant care, the mode of delivery, the sex of the baby, the status of the mother to receive breastfeeding education and the source of breastfeeding education ($p > 0.05$). There was a statistically significant difference between the mean of EÖYÖ point of mothers and the birth week and weight of the baby and the occupational groups of the fathers ($p < 0.05$). There was no difference between breastfeeding period and number of pregnancies and number of living children ($p > 0.05$). There was a statistically significant difference between mothers' occupations and educational status ($p < 0.05$).

Result: It was found that breast-feeding self-efficacy of mother were medium level. There are positive relationship between breast-feeding perception of the mothers, who join to research and their ages. It is stated that there is direct proportion with the numbers of pregnancy of mothers and the self- efficacy perception of the number of babies who live. It is stated that the birth week of baby and birth weight and the age of baby during research effected to self- efficacy perception.

Keywords; breastfeeding, self- efficacy, related factors, breastfeeding duration

İçindekiler

Önsöz.....	II
Özet.....	III
Abstract.....	V
İçindekiler	VII
Tablolar Dizini.....	XI
Şekiller Dizini	XII
Kısaltma Listesi	XIII
Giriş.....	1
1.1. Araştırmanın Problemi	1
1.2. Araştırmanın Sorusu.....	3
1.3. Araştırmanın Varsayımları.....	3
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları	3
1.5. Araştırmanın Amacı	3
Genel Bilgiler	4
2.1. Memenin anatomik yapısı	4
2.2. Laktasyon Fizyolojisi	4
2.2.1. Meme Dokusunun Laktasyona Hazırlanması	5
2.2.2. Süt Oluşumunu ve Atılımını Sağlayan Hormonlar	5
2.3. Anne Sütünün Yapısı	6

2.3.1. Kolostrum.....	6
2.3.2. Geçiş sütü.....	7
2.3.3. Olgun süt.....	7
2.3.4. Proteinler.....	7
2.3.5. Yağlar.....	7
2.3.6. Karbonhidratlar.....	8
2.3.7. Vitaminler.....	8
2.3.8. Mineraller.....	8
2.4.Emzirmenin Yararları.....	9
2.6. Türkiye 'de Emzirmede Yasal Durum.....	10
2.6.1. Başarılı Emzirmede 10 Adım.....	10
Gereç ve Yöntem.....	11
3.1.Araştırma Tipi.....	11
3.2. Araştırmanın Yeri ve Zamanı.....	11
3.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi.....	11
3.4. Araştırmanın Değişkenleri.....	11
3.5. Veri Toplama Araçları.....	11
3.5.1 Sosyo-Demografik Özellikler Anket Formu.....	12
3.5.2. Emzirme Öz-yeterlilik Ölçeği Kısa Formu.....	12
3.6. Verilerin Değerlendirilmesi.....	13

3.7.Araştırmanın Etiği.....	13
3.8. Süre ve Olanaklar	13
Bulgular.....	15
4.1. Annelerin Tanıtıcı Özelliklerine İlişkin Bulgular	15
4.2. EÖYÖ Puan ortalamalarının sosyo-demografik özellik, gebelik ve doğum öyküsüne ilişkin özellikler ve emzirme durumuna göre dağılımına ilişkin bulgular	20
Tartışma.....	30
5.1. Annelerin Tanıtıcı Özelliklerine İlişkin Bulguların Tartışılması	30
5.2. EÖYÖ Puan Ortalamalarının Sosyo-Demografik Özellik, Gebelik ve Doğum Öyküsüne İlişkin Özellikler ve Emzirme Durumuna Göre Dağılımına İlişkin Bulguların Tartışılması.....	30
Sonuç ve Öneriler	34
Kaynaklar	35
Ekler	41
EK I . Etik Kurul İzin Yazısı.....	41
EK II. T.C Sağlık Bilimleri Üniversitesi Tepecik EAH İzin Yazısı	43
EK III. Ölçek Kullanım İzin Yazısı	44
EK IV. Bilgilendirilmiş Gönüllü Onam Formu.....	44
EK V. Veri Toplama Formu.....	45
EK VI. Postpartum Emzirme Öz-Yeterlilik Ölçeği Kısa Formu(EÖYÖ).....	47
Teşekkür	48

Tablolar Dizini

Tablo 1: Annelerin Sosyo-Demografik Özelliklere Göre Dağılımları.....	15
Tablo 2: Annelerin gebelik ve doğum öyküsüne ilişkin Bulgular... ..	17
Tablo 3: Bebeklerin Özelliklerine ilişkin Bulgular	18
Tablo 4: Annelerin Emzirme Durumuna İlişkin Bulgular	19
Tablo 5: EÖYÖ Puan Ortalamalarının Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı... ..	20
Tablo 6: EÖYÖ Puan Ortalamalarının Gebelik ve Doğum Öyküsüne İlişkin Bulgulara Göre Dağılımı.....	24
Tablo 7: EÖYÖ Puan Ortalamalarının Bebeklerin Özelliklerine İlişkin Bulgulara Göre Dağılımı.....	25
Tablo 8: EÖYÖ Puan Ortalamalarının Emzirme Durumlarına İlişkin Bulgulara Göre Dağılımı... ..	26
Tablo 9: Annelerin Emzirme Süreleri İle Demografik Özelliklerine Göre Bulguların Karşılaştırılması... ..	28
Tablo 10: : Annelerin Emzirme Süreleri İle Demografik Özelliklerine Göre Bulguların Karşılaştırılması	29

Şekiller Dizini

Şekil 1: Memenin Anatomisi	4
----------------------------------	---

Kısaltma Listesi

DSÖ (WHO)	:	Dünya Sağlık Örgütü
EÖYÖ	:	Emzirme Öz Yeterlilik Ölçeği
TNSA	:	Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırmaları
UNICEF	:	Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (United Nations International Children's Emergency Fund)
IgA	:	İmmünoglobulin A
EPA	:	Eikosapentenoik asit
ALA	:	Alfa linoleik asit
DHA	:	Doksahekzaenoik asittir
HPL	:	Plasental laktojenik hormon
HCG	:	Human koriyonik gonadotropin hormon

Giriş

1.1. Araştırmanın Problemi

Anne sütü yeni doğanlar için tüm dünyanın bilimsel olarak da kabul ettiği en yararlı besindir. Yenidoğanların ilk bir yılı tüm sistem ve organlarının büyümesi gelişmesinin gerçekleştiği önemli bir dönemdir. Bebekler için büyüme ve gelişme sürecinde besleyicilik ve içerik açısından en yararlı besinin anne sütü olduğu kabul edilmektedir. Anne sütü; formül mama gibi diğer alternatiflerine göre daha besleyici, daha sağlıklı, doğal ve kolay ulaşılabilir olmasından dolayı en faydalı besindir (DSÖ, 1999; DSÖ, 2001). Sağlıklı bir nesil oluşması için emzirmenin, "ilk altı ay yalnızca anne süt ile yedinci aydan itibaren ek besinlerin yanı sıra iki yaşın sonuna kadar sürdürülmesi önerilmektedir. Gelişmekte olan ülkelerde, emzirmenin artırılması adına yapılan çalışmaların, tüm beş yaş altı ölümleri %13 oranında azalttığı öngörülmektedir. Anne sütü ile beslenme çocuk mortalite oranını azaltmada tek başına en etkin yoldur (Bhandari, 2008).

Yenidoğanların emzirilmesi sağlıklı büyümede önemli bir yere sahiptir. Anne sütü, içerisindeki tüm besin kaynakları ile bebeklerin ilk 4-6 ayda gereksinimlerini karşılar. Ayrıca, anne sütü sağlıklı ve güvenlidir, her zaman aynı ısıdadır ve anne-bebek bağlanmasına katkı sağlamaktadır. Bunların yanı sıra, anne sütündeki antikolar aracılığı ile bebeklerin hastalıklara karşı bağışıklık kazanmalarını sağlamakta, malnütrisyon sıklığı azalmakta ve gıda kaynaklı enfeksiyonlar önlenmektedir. Kolostrum denilen ilk anne sütü içerdiği antikor yoğunluğu ile yenidoğanı enfeksiyonlardan korur (TNSA, 2013; Hamosh, 2001; Stuebe, 2009).

Bununla birlikte TNSA-2013 verilerine göre doğumun ardından gelen ilk bir saat içinde bebeklerin emzirmeye başlanma oranları %50 olarak belirlenmiştir. Ayrıca TNSA 2010-2013 yılları arasında doğan bütün çocuklar için ortaca emzirme süresini 16.7 ay olarak tespit etmiştir. Kırsal bölgelerde ortanca emzirme süresi de 17.9 ay olup, kentsel bölgelere göre daha uzun bulunmuştur (16.4 ay) (TNSA, 2013).

Dünyada 0 - 6 aylık bebeklerin sadece %36'sı anne sütüyle beslenmektedir; 6 ila 23 aylık çocukların ise %25' inden daha azı yaşına uygun beslenebilmektedir. WHO,

çocukların 2 yaşına kadar emzirilmesi halinde, her yıl 5 yaş altı 820.000'den fazla çocuğun hayatının kurtarılabileceğini bildirmektedir (WHO, 2017).

Gebelik döneminden başlanarak anne adaylarına anne sütünün önemi ve emzirme konusunda bilgi veren, bebeklerin emzirilmesini doğumun hemen arkasından sağlayan, annelere yardımcı olması için sağlık personellerini güncel bilgilerle eğitmiş olan hastaneler 'Bebek Dostu Hastane' unvanı alırlar (T.C. Sağlık Bakanlığı Temel Yenidoğan Bakımı, 2018; Öztürk, 2018).

Emzirme süresi ve başarısını etkileyen unsurların başında annenin emzirme öz-yeterlilik algısı gelir. İlk kez Albert Bandura'nın açıkladığı bu kavram, bebeğini emzirebilmek için annenin ne kadar gayret sarfedeceğini, ruhsal anlamda emzirmeye hazır olma durumunu ve emzirme konusundaki görüşlerini anlatır. (O'campo, 1992; Dennis, 2003). Fakat yeni anne olmadan kaynaklı kaygı ve emosyonel güçlük kaliteli bir emzirme sürecinin gerçekleştirilmesini engelleyebilmektedir. Ayrıca çevresel ve kişisel etmenler, annenin sütünün yetersiz olduğu düşüncesine kapılarak emzirme becerisini ve anne sütü ile beslenme süresini etkileyerek, annenin alternatif beslenme modellerine yönelmesine yol açar. Bu konuda yapılan çalışmalarda emzirme süresinin, öz-yeterlilik duygusu yüksek olan annelerde daha uzun olduğu görülmüştür (Dennis, 2003; Jensen, 1994). Annelerin düzenli eğitimlerle doğru ve etkin emzirmeleri sağlanarak kendilerine inanmaları etkili emzirmeyi artıracaktır.

Bütün bebeklerin anne sütü ile beslenmeye hakkı vardır. Bebeğin anne sütü ile emzirilme süresi; yaşanan sosyal çevre, emzirme sıklığı, ek gıdalara geçiş zamanı, annenin çalışıyor olması, sosyal destek sisteminin varlığı, bebeğin herhangi bir sağlık sorununun olması gibi faktörlere bağlı olduğu belirtilmektedir. Literatürdeki çeşitli araştırmalarda annenin emzirme öz-yeterliliğini en olumlu yönde etkileyen faktörler arasında genel olarak; annelerin yaşı, bebeğin cinsiyetinden memnun kalma, gebelik sayısı, doğumda sorun yaşama, babanın bebek bakımına yardımcı olma durumu, gebelikte veya doğum sonrası emzirme eğitimi alma oranları, annenin çalışma durumu, gebeliğin planlı olması, emzirme deneyiminin olması yer almaktadır (Aslan ve Ege, 2016; İnce ve Ark., 2017; Gökçeoğlu, 2014; Cantürk Deniz, 2018; Uçan, 2016).

Ülkemizde genellikle anne sütü ile besleme konusunda istek varken emzirme başarısını pozitif yönde etkileyen emzirme öz-yeterlilik algısının yüksekliği olmuştur (Yenal ve Aluş Tokat, 2013; İnce ve Aktaş, 2017; Gökçeoğlu, 2014; Aslan ve Ege, 2016; Aluş Tokat, 2009; Akyiğit, 2016).

Bu araştırma, annelerin emzirme öz-yeterliliği ve emzirme süresini etkileyen faktörlerin incelenmesi amacıyla yapılmıştır.

1.2. Araştırmanın Sorusu

Annelerin emzirme öz-yeterlilikleri ile emzirme süresine etki eden faktörler nelerdir?

1.3. Araştırmanın Varsayımları

Çalışmada tüm katılımcılar eşit koşullarda uygulamaya tabi tutulmuştur. Evren, örneklem, veri toplama teknikleri ve uygulama düzenekleri, çözümleme yöntemleri, kullanılacak araç ve gereçler araştırmanın amaçlarını gerçekleştirilebilecek kapasitededir.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmaya dahil edilme kriterleri; Şubat -Eylül 2019 tarihleri arasında polikliniğe başvuran, Türkçe konuşan, 1-24 ay bebeğe sahip olan, araştırmaya katılmayı kabul eden anneler araştırmaya dahil edilmiştir.

Araştırmaya dahil edilmeme kriterleri; Türkçe konuşamayan, araştırmaya katılmayı kabul etmeyen anneler araştırmaya dahil edilmemiştir.

1.5. Araştırmanın Amacı

Bu araştırma, annelerin emzirme öz yeterliliği ve emzirme süresine etki eden faktörlerin incelenmesi amacıyla yapılmıştır.

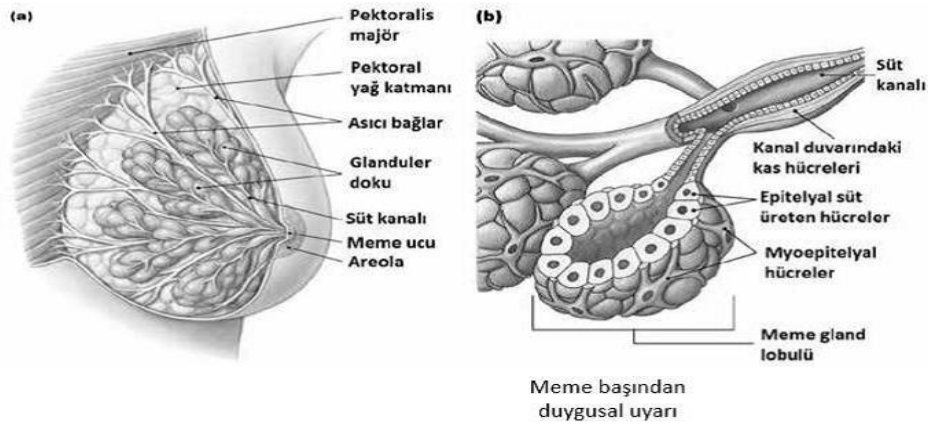
Genel Bilgiler

2.1. Memenin Anatomik Yapısı

Sağlık çalışanlarının, emzirme ve emzirme ile ilgili sorunların çözümüne yönelik annelere yeterli bilgi aktarabilmesi için memenin anatomisi ve laktasyon fizyolojisi hakkında iyi bir bilgiye sahip olması gereklidir (Pollard, 2012).

Meme dokusu, göğüs ön duvarının, iki ve altı interkostal aralığı ile aksillar hat ve sternum arasında kalan bölgede konumlanır. Görünümü kişiye, yaşa ve fizyolojik şartlara göre değişkendir. Ortalama olarak 150-200 gr ağırlığındadır. Kadınlarda erkeklere oranla büyük olması nedeniyle klinik ve patolojik önemi vardır (Cabioglu, 2012).

Meme dokusu erkeklerde de olmasına rağmen kadınlarda meme bezleri yalnızca postpartum dönemde aktif çalışarak süt bezlerinden süt salgılanmaktadır. Meme dokusu meme bezlerinin yanısıra yağ ve bağ dokusundan oluşmaktadır. Meme bezleri subkutan şekilde anterior ve lateral torasik duvarda yer alır. Her memede lobüller ile dolu 15-20 lobtan oluşmaktadır (Şekil 1) (Cabioglu, 2012).

Şekil 1. Memenin anatomisi (T.C. Sağlık Bakanlığı. Emzirme Danışmanlığı El Kitabı, 2018).

2.2. Laktasyonun Fizyolojisi

Laktasyon, meme dokusundaki fizyolojik değişimlerin geręekleştiięi, yenidoğanın emmesiyle büyüme-gelişmesinin sağlandığı, anne ve bebek arasında bağın kurulduğu dönemdir. Laktasyon; nörolojik, hormonal ve psikolojik cevabın birleşimi neticesinde meydana gelmektedir (Aluş Tokat, 2009; Taşkın, 2009; Öztürk, 2018).

Laktogenezis, süt üretiminin başlama sürecidir (Pollard, 2012). Laktogenezis iki evreden oluşur. 1. Evre süt kanallarının yeterli miktarda süt üretebilmek için gelişmesidir ve gebeliğin yaklaşık 16.haftasında başlar (Jones ve Spencer, 2007). Gebelik ilerledikçe progesteron ve östrojen düzeyleri yükselmesi nedeniyle süt üretimi inhibe edilir (Lawrence, 2016). Laktogenezisin 2. evresi ise doğumla birlikte süt üretiminin fazla miktarda başlaması sürecidir. Bu evre progesteron ve östrojen seviyesindeki düşüş ile birlikte başlar. Bu düşüşle beraber prolaktin düzeyi artar ve prolaktin reseptörleriyle bağlanması ile süt sentezi başlar (Jones ve Spencer, 2007).

2.2.1. Meme Dokusunun Laktasyona Hazırlanması

Gebelik boyunca plasentadan salgılanan ve meme gelişimini stimüle eden hormonlar östrojen, progesteron, plasental laktojenik hormon (HPL), human koriyonik gonadotropin hormon (HCG) ve oksitoksindir. Gebeliğin başlamasıyla plasentadan daha fazla salgılanmaya başlayan östrojen, progesteron ve HPL'nin de etkisiyle meme dokusu laktasyon dönemine hazırlanır. Östrojen süt kanallarının; progesteron lobüllerin; prolaktin ise lobüller alveoller ve kanalların gelişiminden sorumludur (Aksoy ve ark., 2002; Aluş Tokat, 2009; Okumuş ve Mete, 2009; Taşkın, 2009; Widmaier ve ark., 2010; Öztürk, 2018).

Gebeliğin ikinci trimestrinde ise HPL, kolostum sekresyonu stümile ederek meme ve alveollerin büyümesini sağlar. Doğum yaklaştığında da memelere olan kan akımı yaklaşık iki katına çıkar. (Taşkın, 2011; Öztürk, 2018)

2.2.2 Süt Oluşumu ve Atılımını Sağlayan Hormonlar

Prolaktin, süt üretimini uyaran en önemli hormondur. Bebek memeyi emdiğinde, meme ucundan duyuşsal ileti spinal kord aracılığı ile beyinde hipotalamus ve ön hipofize ulaşır. Cevap olarak beyinin tabanında yer alan hipofiz bezinin ön lobunda

laktotrop hücreler prolaktin hormonunu salgılar. Prolaktin, süt salgılayıcı hücrelerin sütü salgılamasını sağlar. Bu aktiviteye ‘süt yapımı refleksi’ adı verilir. Sonuç olarak prolaktin meme dokusu üzerinde süt salgılanmasını başlatıcı ve süt üretimini sürdürücü etkiye sahiptir. Bu nedenle; bebek ne kadar sık emerse, memelerde o kadar çok süt üretimi olur (T.C. Sağlık Bakanlığı, Halk Sağ.Genel Müd. Emzirme Danışmanlığı Uygulayıcı Kitabı, 2018).

Oksitosin hormonu, üretilen sütün atılması için gerekli hormondur. Yeterince boşalmamış memede de süt üretimi azalarak zamanla kesilir. Oksitosin hormonu, memeyi boşaltarak ve psikolojik faktörlerin etkisiyle salgılanmaktadır. Oksitosin hormonu prolaktinden daha hızlı üretilmektedir (Aluş Tokat, 2009; Okumuş ve Mete, 2009).

Oksitosin hormonunu uyaran; annenin süt verme isteği, sevgisi, bebeğe yakın olması/ dokunması, onu görmesi veya sesini duyması gibi duygusal uyaranlardır. Kaygı, endişe, stres, ağrı ve sütünün az olduğunu düşünmek gibi olumsuz duygular oksitosin refleksi baskılanarak sütün dışarı akışı olumsuz etkilenir (Köksal ve Gökmen, 2000; T.C.Sağlık Bakanlığı Emzirme Danışmanlığı Uygulayıcı Kitabı, 2018).

2.3 Anne Sütünün Yapısı

Anne sütü her bebeğin gereksinimine özeldir. Bu nedenle preterm bebeğin annesinin sütü ile miad bir bebeğin annesinin sütünün bileşimi farklıdır. Bu sütün içeriği, bebeğin büyüme sürecindeki gelişimine göre zamanla değişiklik gösterir (Aluş Tokat, 2009).

2.3.1. Kolostrum

Doğumdan sonraki ilk 5 gün salgılanan süttür. İçerisindeki yüksek β -karoten miktarından dolayı sarı renklidir. Kolostrumun olgun süte oranla enerji, yağ ve laktoz içeriği düşük ancak protein içeriği yüksektir. Ayrıca bağırsak florasının normal gelişimini tamamlaması adına da önemlidir. Laksatif etkisi ile yenidoğan sarılığının da önüne geçmeye yardımcıdır (TC.Sağlık Bakanlığı Emzirme Danışmanlığı Uygulayıcı Kitabı, 2018)

2.3.2. Geçiş sütü: Postpartum 5-15. Güne kadar salgılanan süte verilen addır. Laktoz, yağ ve enerji düzeyi kolostruma oranla daha yüksek olmasına karşın protein içeriği daha düşüktür (Bal Yılmaz ve Bolışık, 2013).

2.3.3. Olgun süt: Doğumdan sonraki 15 günden sonra salgılanan ve emzirme süresince devam eden süttür (Bal Yılmaz ve Bolışık, 2013).

2.3.4. Proteinler

Anne sütünde çeşitli yapılarıyla birlikte birçok protein çeşidi bulunmaktadır. Bunların başlıcaları ise kazein ve whey proteinleridir. Kazein anne sütü proteinlerinin %40 ını oluşturur ve başlıca β -kazeinden oluşur. Whey proteinleri ise alfa-laktalbumin, lektoferrin, lizozim, immünglobülinler gibi anti- infeksi proteinlerdir (TC. Sağlık Bakanlığı Emzirme Danışmanlığı Uygulayıcı Kitabı, 2018).

Anne sütü, lizozomdan zengindir. Özellikle gastrointestinal sistem enfeksiyonları ve gram pozitif bakterilere karşı etkilidir. Laktoferrin ‘whey’ proteinlerinin önemli bir bölümünü oluşturur ve bakterilerin büyümesi için gerekli serbest demiri bağlayarak, bakteriyostatik etki yapar. Doğumdan sonraki ilk günlerde en üst seviyeye ulaşır ve onuncu günden sonra düşmeye başlar (Aluş Tokat, 2009).

Anne sütünde bulunan IgA, bebeği çevresel antijenlerden korur. Salgısal IgA bağırsak geçirgenliğini azaltarak antijen özellikli makromolekülerin barsaktan geçişine engel olur. Anne sütündeki proteinlerden kazein, anne sütüne beyaz rengini verir. Emzirme süresi boyunca anne sütündeki miktarı giderek artar. Bebeğe dengeli bir şekilde aminoasit, kalsiyum ve fosfat sindirimini sağlar. Beyin gelişiminde önemli yere sahip olan taurin, anne sütünde inek sütüne göre 30 - 40 kat daha fazla bulunur (Aluş Tokat, 2009).

2.3.5. Yağlar

Anne sütü enerji içeriğinin %35-55'i yağlardan karşılanır ve yağların %97'si trigliseritlerden oluşur. Anne sütünün çoklu doymamış yağ asitlerini fazla miktarda barındırması nedeniyle bebeğin beyin gelişimi, sinir myelinizasyonu, görme işlevleri ve hücre proliferasyonunun normal olmasını sağlar. Yağ oranı, emzirme süresince

değişiklik göstermektedir. Yağ oranı kolostrumda daha düşük, olgun sütte ise daha fazladır. Böylece bebeğin doygunluk hissinin oluşmasını sağlar. (Aluş Tokat, 2009; Gür, 2007; Samur, 2008).

2.3.1. Karbonhidratlar

Anne sütünde bulunan temel karbonhidrat, glikoz ve galaktozun birleşiminden oluşan laktozdur. Laktoz, inek sütüne oranla anne sütünde daha fazla bulunur. Laktoz; kalsiyum, magnezyum vb. minerallerin emilimini artırır. Galaktolipidlerin yapısına katılarak beyin gelişimine yardımcı olur (Aluş Tokat, 2009; Gür, 2007). Anne sütünde galaktoz ve glikoz gibi basit şekerler ile bebeği enfeksiyon hastalıklarından koruyan oligosakkaritler vb. gibi kompleks karbonhidratlar da bulunur. Anne sütünde proteinlere bağlanmış karbonhidratlar, laktobacillus bifidusun gelişmesini uyarır ve 'büyüme faktörü' adı verilir (Gür, 2007). Anne sütü ile beslenen bebeklerde büyüme faktörü bağırsaklardaki bakteriyel florada yoğun olarak bulunur (Aluş Tokat, 2009; Samur, 2008).

2.3.2. Vitaminler

Anne sütünde suda ve yağda eriyen vitaminler bulunmaktadır ve bebek altı aylık olana kadar yeterli düzeydedir. Suda eriyen vitaminlerin anne sütündeki miktarı emzirme dönemi boyunca, annenin beslenmesine göre değişiklik gösterir. Suda eriyen vitaminler olgun sütte daha fazla kolostrumda daha az miktarlarda bulunur. Bu vitaminler kolostrumda daha az olgun sütte ise daha fazla miktardadır. B12 vitamini, özellikle nörolojik gelişim açısından oldukça önemlidir (Aluş Tokat, 2009; Samur, 2008).

Anne sütünde D vitamini bebeğin gereksinimini karşılayabilecek düzeyde değildir. Bu nedenle D vitamini takviyesi önerilir. Kolostrumda E ve A vitamini oranı en yüksek iken olgun sütte daha az bulunur. Anne sütündeki K vitamini, kolostrumda düşük düzeyde bulunduğu için doğumdan hemen sonra K vitamini preparatı önerilir (Aluş Tokat, 2009).

2.3.3. Mineraller

Anne sütündeki mineral oranı inek sütüne göre düşük olsa da bebeklerini henüz gelişimini tamamlamamış böbrek aktivitelerine uyum sağlar. Bu sayede de

yenidoğan kemik harebiyetlerinden, demir depolarının dolması ile ilk altı ay demir eksikliğinden ve çinko eksikliğine bağlı gelişen dermatozdan korunmuş olur. (TC. Sağlık Bakanlığı Emzirme Danışmanlığı Uygulayıcı Kitabı2018).

2.4. Emzirmenin Yararları

Emzirmenin Bebeğe Yararları	Emzirmenin Anneye Yararları	Emzirmenin Psikolojik Yararları
<p>*Anne sütü doğal ve tazedir. Ekonomiktir.</p> <p>Hazırlamayaihtiyaç yoktur</p> <p>*İçerdiği besin maddeleri ile bebeğin tüm ihtiyacını karşılar.</p> <p>*Sindirimi kolaydır.</p> <p>*İçeriğindeki % 80 su sayesinde, ilk 6 ay boyunca su ihtiyacını da karşılar.</p> <p>*Bebek ve anne arasındaki bağı kuvvetlendirir.</p> <p>*Bebeği hastalıklara karşı korur.</p> <p>*Bebeği alerjiye karşı korur</p> <p>*Her zaman ideal ısıdadır</p> <p>*Her zaman sterildir.</p>	<p>*Anne sütü ile rahim doğumdan sonra gebelik öncesi durumuna daha hızlı döner</p> <p>*Laktasyonel amenore sayesinde doğum aralığının artmasına yardımcı olur.</p> <p>*Kilo vermeye yardımcıdır.</p> <p>* Meme ve over kanseri riskini azaltır.</p> <p>*Menapoz sonrası kemik erimesi riskini azaltır.</p> <p>*Anne ve bebek arasındaki iletişimi kuvvetlendirir.</p> <p>*Prolaktin hormonu ile anneye özel bir dinginlik duygusu gelişir</p> <p>*Araştırmalar anne sütü ile beslenme teşviki ile sağlığa olan harcamaların azaltılarak ülke ekonomisine yarar sağladığını göstermiştir.</p>	<p>• Anne bebek bağına güçlendirerek annenin duygusal olarak kendini iyi hissetmesini sağlar</p> <p>*Bebeklerine daha şefkatli davranan anneler emziren annelerdir.</p> <p>* Doğumdan hemen sonra emzirilen bebekler daha az ağlar ve daha çabuk gelişirler</p> <p>*Anne sütü zekâ gelişimini ve entelektüel yapının gelişimini olumlu etkiler</p>

(Bal Yılmaz ve Bolışık, 2013; T.C. SağlıkBakanlığıTemelYenidoğanBakımı,2018)

2.6. Türkiye 'de Emzirmede Yasal Durum

1981 yılında, Türkiye' nin de içinde yer aldığı “Anne Sütü Muadillerinin Pazarlaması” ile ilgili uluslararası bir yasa imzalanmıştır. Uluslararası Mama Kodu olarak bilinen bu yasanın kabulü ile en az 2 yaşa kadar tüm emzirme sürecini kapsayacak şekilde ülkemizde emzirmenin desteklenmesi çalışmaları başlamıştır ve büyümenin izlenmesi programı ile günümüze kadar devam etmiştir (Bostancı ve İnal, 2015).

Ülkemizdeki emzirmenin desteklenmesi çalışmalarında önemli bir diğer adım ise 1991 yılında, düzenlenen uluslararası bir konferans ile atılmıştır. Tüm çalışmaların temelini ise DSÖ ve UNICEF'in yayınladığı “Başarılı Emzirmede 10 Adım” bildirisi oluşturmuştur. 1991 yılından bu yana “Anne Sütünün Teşviki ve Bebek Dostu Sağlık Kuruluşları Programı” projesi UNICEF işbirliğinde sağlıklı bir nesil yetiştirilmesi için çalışmalarını devam ettirmektedir (Çeçe, 2011).

2.6.1. Başarılı Emzirmede 10 Adım

- Emzirmeye yönelik yazılı bir yaklaşım düzenlenmesi ve bunun standart aralıklarla sağlık personeline ulaştırılması
- Tüm sağlık personelinin bu yaklaşıma göre eğitilmesi
- Gebe kadınların emzirmenin yararları ve yöntemleri hususunda bilgilendirilmesi
- Doğum sonrası ilk yarım saat içinde emzirme konusunda annelere destek olunması
- Annelere emzirme eğitimi ve süt sağma yöntemleri ile saklama koşullarının anlatılması
- Tıbben ihtiyacı olmadıkça yenidoğanlara anne sütü dışında bir besin verilmemesi
- Anne ve bebeğin tüm gün aynı ortamda kalmalarını sağlayacak bir düzenlemenin benimsenmesi
- Bebeğin her istediğinde emzirilmeye desteklenmesi
- Annelerin, taburculuk sonrasında emzirmeyi sürdürebilmeleri, yaşayabilecekleri sorunlar ile başa çıkabilmeleri, sağlık rutin kontrollerini yaptırabilmeleri için başvurabilecekleri sağlık kuruluşları hususunda bilgilendirilmeleri (Pediatri Hemşireliği Kitabı,2013).

Gereç ve Yöntem

3.1. Araştırma Tipi

Bu araştırma tanımlayıcı ve kesitsel tipte bir araştırmadır.

3.2. Araştırmanın Yeri ve Zamanı

Araştırma, İzmir Sağlık Bilimleri Üniversitesi Tepecik Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Yenidoğan ve Sağlıklı Çocuk İzlem Polikliniğinde Şubat - Mart 2019 tarihleri arasında yürütülmüştür.

3.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırma evrenini, Şubat - Mart 2019 tarihleri arasında; TC Sağlık Bilimleri Üniversitesi Tepecik Eğitim ve Araştırma Hastanesi Yenidoğan ve Sağlıklı Çocuk İzlem Polikliniğine takip için gelen tüm bebeklerin anneleri (1250 anne) oluşturmuştur.

Araştırmanın örneklemini, İzmir Sağlık Bilimleri Üniversitesi Tepecik Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Yenidoğan ve Sağlıklı Çocuk İzlem Polikliniğine; Şubat - Mart 2019 tarihleri arasında başvuran, Türkçe konuşan ve araştırmaya katılmayı kabul eden, 1-24 ay bebeğe sahip 133 anne oluşturmuştur.

3.4. Araştırmanın Değişkenleri

Bağımlı Değişkenler: Annelerin emzirme öz-yeterlilikleri ve emzirme süreleri

Bağımsız Değişkenler: Annenin yaşı, çalışma durumu, eğitim durumu, sosyal destek alma durumu, gebelik sayısı, yaşayan çocuk sayısı, bebeğin cinsiyeti, kilosu, doğum haftası, emzirme eğitimi alma durumu ve emzirme eğitimini hangi kaynaktan aldığı

3.5. Veri Toplama Araçları

Verilerin toplanmasında sosyo-demografik özellikler anket formu (EK-V) ve emzirme öz-yeterlilik ölçeği (kısa form) (EK-VI) kullanılmıştır. Sosyo-demografik anket formu; annenin sosyo-demografik özelliklerini içeren 13 soru ile gebelik ve

bebeğin özelliklerini içeren 14 sorudan oluşmaktadır. Emzirme Öz-yeterlilik Ölçeği (kısa form) ise annelerin emzirmeye ilişkin kendilerine ne kadar güvendiklerini içeren 14 sorudan oluşmaktadır. Annenin sözlü izni alındıktan sonra anne ile yüz yüze görüşme tekniği kullanılarak uygulanmıştır.

3.5.1 Sosyo-demografik Özellikler Anket Formu (EK-V)

Araştırmacı tarafından literatür taranarak oluşturulmuştur (Çeçe, 2011; Öztürk, 2018; Akyiğit, 2016; Cömert Arslan, 2011; Gümüşsoy, 2012). Bu form; annenin sosyo-demografik özelliklerini içeren 13 soru ile gebelik ve bebeğin özelliklerini içeren 14 sorudan oluşmaktadır. Soruların birçoğu kapalı uçlu olmakla beraber açık uçlu sorular da yer almaktadır. Anket uygulama süresi 15 dakika olarak hesaplanmıştır.

3.5.2 Emzirme Öz-yeterlilik Ölçeği Kısa Formu (EÖYÖ) (EK-VI)

Emzirme Öz-Yeterlilik ölçeği (EÖYÖ) ilk defa 33 maddelik bir ölçek halinde Dennis ve Faux (1999) tarafından oluşturulmuştur. Bu ölçek ile annelerin emzirme konusunda kendilerini ne kadar yeterli gördükleri ölçülmektedir. Ölçekte bütün maddeler pozitif anlam içermektedir. Ölçeğin Türkçe uyarlamasını ise Aluş-Tokat ve Okumuş 2010 yılında yapmış, cronbach alfa değerini 0.86 olarak bulunmuş ve güvenilir bir ölçek olarak literatüre sunulmuştur. (Aluş-Tokat ve Okumuş, 2010).

Ölçeğin iç tutarlık analizinde madde fazlalığı belirlenerek ve analizler sonucunda madde-toplam korelasyonu 0.60'ın altında olan ifadeler çıkarılmıştır. Bu doğrultuda 14 maddelik yeni Emzirme Öz-Yeterlilik Ölçeği'nin kısa şekli oluşturulmuştur. Bu ölçeğe ait Cronbach alfa değeri 0.94'tür. Ölçek 5'li likert tipte ölçektir. Ölçekten en az alınabilecek puan 14, en çok puan 70'tir ve ölçeğin kesme noktası yoktur. Ölçek puanının artması emzirme özyeterliliğin yüksek olması anlamına gelmektedir. Ölçeğin postnatal döneme uygun olduğu belirtilmesine rağmen ölçek maddelerinde yer alan "gelecek zaman" ifadeleri ile gebelik döneminde de kullanımının mümkün olduğu Dennis tarafından belirtilmiştir (Dennis, 2003).

Postpartum emzirme öz-yeterlilik ölçeği kullanım izni de Türkçe geçerlilik güvenilirliğini yapan Doç.Dr. *Merlinda Aluş Tokat*' dan e-mail yolu ile alınmıştır.

3.6. Verilerin Değerlendirilmesi

Araştırmadan elde edilen verilerin analizi SPSS 22.0 paket programında gerçekleştirilmiş, anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ üzerinden değerlendirilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde bağımsız örneklem t testi, Anova, tek yönlü varyans analizi, ki kare testi ve korelasyon istatistiklerinden yararlanılmıştır.

3.7. Araştırmanın Etiği

Araştırmanın uygulanabilmesi için, 09.01.2019 tarihinde Sağlık Bilimleri Üniversitesi Tepecik Eğitim ve Araştırma Hastanesi Etik Kurulu'ndan (EK-I), 19.02.2019 tarihinde İzmir İl Sağlık Müdürlüğü ve Sağlık Bilimleri Üniversitesi Tepecik Eğitim ve Araştırma Hastanesinden (EK-II) izin alınmıştır. Araştırma kapsamına alınacak bebeklerin ailelerine araştırmanın amacını ve içeriğini özetleyen "Yazılı Onam Formu" (EK-IV) düzenlenerek ailelerin araştırmaya katılım izinleri sağlanmıştır.

3.8. Süre ve Olanaklar

Araştırma 2018 yılı içinde planlanmış, Şubat 2019 tarihinde gerekli kurullardan izin alınmış ve Şubat-Mart 2019 tarihinde araştırma verileri toplanmıştır. Bulguların analizi Mayıs- Temmuz 2019 tarihlerinde yapılarak rapor yazımı ve teslimi Haziran - Temmuz 2019 tarihleri arasında tamamlanmıştır.

Araştırma Akış Şeması

Yapılan Çalışmalar	Ekim– Aralık 2018	Ocak 2019	Şubat 2019	Şubat- Mart 2019	Mayıs- Temmuz 2019	Ağustos 2019
Literatür İnceleme ve Konu Seçimi						
Tez Önerisi						
İzin yazıları						
Veri Toplama Aşaması						
Bulguların Değerlendirilmesi, Analizi ve Tez Yazımı						
Tez Savunması						

Bulgular

Annelerin emzirme öz-yeterliliği ve emzirme süresine etki eden faktörlerin incelendiği araştırmada annelere ve bebeklere ait tanıtıcı bilgiler ile araştırma amaçlarına ilişkin bulgular yer almaktadır. "Annelerin tanıtıcı özelliklerine ilişkin bulgular", "Annelerin EÖYÖ puan ortalamalarının sosyo-demografik özellik, gebelik ve doğum öyküsüne ilişkin özellikler ve emzirme durumuna göre dağılımına ilişkin bulgular" ve " Annelerin emzirme süreleri ve demografik özelliklerine ilişkin bulgular "olmak üzere üç başlık altında incelenmiştir.

4.1. Annelerin Tanıtıcı Özelliklerine İlişkin Bulgular

Bu bölümde annelerin sosyo-demografik özelliklerine ait tanıtıcı bulgular, gebelik ve doğum öyküsüne ilişkin bulgular, emzirme durumuna ilişkin bulgular ve EÖYÖ puanları ile ilgili bulgular yer almaktadır.

Tablo 1: Annelerin Sosyo-Demografik Özelliklere Göre Dağılımları (N=133)

Yaş	Sayı (n)	Yüzde (%)
18-25 yaş	33	24.8
26-34 yaş	70	52.6
35 ve üzeri	30	22.6
Eğitim durumu	Sayı (n)	Yüzde (%)
Okur-yazar değil	11	8.3
İlköğretim	50	37.6
Lise	43	32.3
Üniversite ve lisansüstü	29	21.8
Meslek	Sayı (n)	Yüzde (%)
Memur	11	8.3
İşçi	10	7.5
Sağlık personeli	18	13.5
Serbest meslek	11	8.3
Ev hanımı	83	62.4
Sağlık güvencesi	Sayı (n)	Yüzde (%)
Evet	114	85.7
Hayır	19	14.3

Aile tipi	Sayı (n)	Yüzde (%)
Çekirdek	106	79.7
Geniş	27	20.3
En uzun yaşadığı bölge	Sayı (n)	Yüzde (%)
Köy/kasaba	20	15
İl	33	24.8
İlçe	80	60.2
Gelir durumu	Sayı (n)	Yüzde (%)
Gelir giderden az	50	37.6
Gelir gidere denk	75	56.4
Gelir giderden fazla	8	6
Sigara kullanma durumu	Sayı (n)	Yüzde (%)
Evet	26	19.5
Hayır	107	80.5
Bebek bakımında yardımcı olan kişi	Sayı (n)	Yüzde (%)
Kendim ilgilendim	77	57.9
Ebeveynlerden biri	51	38.3
Bakıcı	5	3.8
Eşinin mesleği	Sayı (n)	Yüzde (%)
Memur	20	15
İşçi	57	42.9
Sağlık personeli	1	0.8
Serbest meslek	53	39.8
Diğer	2	1.5
Emzirmede eş desteği	Sayı (n)	Yüzde (%)
Evet	131	98.5
Hayır	2	1.5
Bebek bakımında eş desteği	Sayı (n)	Yüzde (%)
Evet	90	67.7
Hayır	43	32.3

Araştırmaya katılan annelerin tanıtıcı özelliklerine ilişkin bulgular Tablo 1' de gösterilmiştir. Yapılan araştırmaya katılan 133 annenin yaş ortalaması 29.75 ± 5.59 olarak saptanmıştır. Annelerin yaş gruplarına bakıldığında %52.6' sını 26-34 yaş aralığında olanlar oluşturmuştur, %37.6'sının ilköğretim mezunu, %62.4'ünün ev hanımı, %85.7'sinin sağlık güvencesi olduğu, %79.7'sinin çekirdek aile tipine sahip olduğu, %60.2'sinin ilçede yaşadığı, %56.4'ünün gelirinin giderine denk olduğu, %80.5'inin sigara kullanmadığı ve %57.9'unun bebek bakımından yalnızca kendisinin sorumlu olduğu saptanmıştır.

Annelerin eşlerine ilişkin bulguları incelendiğinde; babaların %42.9' u işçi olduğu, %98.5'inin emzirmede eşine destek olduğu, %67.7'sinin bebek bakımına katıldığı saptanmıştır.

Tablo 2: Annelerin Gebelik ve Doğum Öyküsüne İlişkin Bulgular (N:133)

Obstetrik Özellikler	Ort±SS	
Gebelik sayısı	2.31±1.42	
Yaşayan çocuk sayısı	2.02±1.07	
Gebeliğin planlanma durumu	Sayı (n)	Yüzde (%)
Evet	109	82
Hayır	17	12.8
Önce istemedim/sonra istedim	7	5.3
Doğum şekli	Sayı (n)	Yüzde (%)
Normal doğum	65	48.9
Sezeryan	68	51.1

Araştırmaya katılan annelerin gebelik ve doğum öyküsüne ilişkin bulgular Tablo 2' de gösterilmiştir. Annelerin gebelik sayısı ortalamasının 2.31 ± 1.42 ve yaşayan çocuk sayısının 2.02 ± 1.07 olduğu, %82' sinin planlayarak gebe kaldığı, %51.1' inin sezeryanla doğum yaptığı belirlenmiştir.

Tablo 3: Bebeklerin Özelliklerine ilişkin Bulgular (N:133)

Bebeğin doğum haftası	Sayı (n)	Yüzde (%)
37 hafta ve altı	34	25.6
38 hafta ve üstü	99	74.4
Bebeğin yaşı (ay)	Ort±SS 11.5±7.75	
Bebeğin cinsiyeti	Sayı (n)	Yüzde (%)
Kız	71	53.4
Erkek	62	46.6
Bebeğin kilosu	Sayı (n)	Yüzde (%)
2500 gr. ve altı	28	21.1
2500 gr. üstü	105	78.9
Bebeğin hastalık durumu	Sayı (n)	Yüzde (%)
Var	37	27.8
Yok	96	72.2

Araştırmaya katılan annelerin bebeklerine ilişkin bulgular Tablo 3'da gösterilmiştir. Ortalama yaşı 11.5±7.75 ay olan bebeklerin %74.4'ünün doğum haftası 38 ve üzerinde, %78.9'unun 2500 gr. üstü ağırlıkta, %53.4'ünün kız olduğu ve %72.2'sinin doğum sonrasında herhangi bir sağlık sorununu yaşamadığı saptanmıştır.

Tablo 4: Annelerin Emzirme Durumuna İlişkin Bulgular (N:133)

Emzirme eğitimi alma durumu	Sayı (n)	Yüzde (%)
Evet	74	55.6
Hayır	59	44.4
Emzirme eğitiminin kaynağı	Sayı (n)	Yüzde (%)
Hemşire	43	32.3
Hekim	1	0.8
Ebe	12	9
İnternet	9	6.8
Dergi/kitap	24	18
Aile büyükleri	44	33.1
Emzirmeye yönelik bilginiz yeterli mi?	Sayı (n)	Yüzde (%)
Evet	105	78.9
Hayır	1	0.8
Kısmen	27	20.3
Bebeğinizi kaç ay emzirdiniz?	Sayı (n)	Yüzde (%)
Halen emziriyorum	104	78.2
Emzirmeyi bıraktım	29	21.8
Sadece anne sütü ile beslenme durumu (ay)	Sayı (n)	Yüzde (%)
1 ay	18	13.5
2 ay	13	9.8
3 ay	9	6.8
4 ay	11	8.3
5 ay	7	5.3
6 ay	75	56.4
Annelerin emzirme süreleri (ay)	Sayı (n)	Yüzde (%)
1-6 ay	97	72.9
7-12 ay	20	15
13-18 ay	9	6.8
19-24 ay	7	5.3

Annelerin emzirme durumuna ilişkin dağılımları Tablo 4'de verilmiştir. Annelerin %55.6' ünün emzirme eğitimi aldığı belirlenmiştir. Emzirme eğitimini %33.1' i aile büyüklerinden, %32.3'ü ise hemşirelerden almıştır. Annelerin %78.9' u emzirmeye yönelik yeterli bilgiye sahip olduğunu ve %78.2 si bebeğini halen emzirdiğini bildirmiştir. Annelerin %56,4' ünün bebeklerini 6 ay sadece anne sütü ile besledikleri ve %72.9' unun bebeklerini 1-6 ay emzirdikleri belirlenmiştir.

4.2. EÖYÖ Puan Ortalamalarının Sosyo-Demografik Özellik, Gebelik ve Doğum Öyküsüne İlişkin Özellikler ve Emzirme Durumuna Göre Dağılımına İlişkin Bulgular

Bu bölümde annelerin EÖYÖ puan ortalamalarının sosyo-demografik özellik, gebelik ve doğum öyküsü, bebeklere ait özellikler ve emzirme durumuna göre dağılımına ilişkin bulgular yer almaktadır. Araştırma kapsamına alınan 133 annenin EÖYÖ puan ortalamasının 61.38 ± 7.83 olduğu saptanmıştır.

Tablo 5: EÖYÖ Puan Ortalamalarının Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı (N:133)

Sosyo-Demografik Özellikler (N=133)	EÖYÖ Puanı Ort±SS	Test p değeri
Yaş	Ort±SS	ANOVA p değeri
18-25 yaş	60.93±6.35	F=33.290
26-34 yaş	62.42± 9.98	p=0.662
35 ve üzeri	61.10± 8.93	
Eğitim durumu	Ort±SS	ANOVA p değeri
Okur-yazar değil	62.81±5.23	F=0.9
İlköğretim	62.20±7.42	p=0.430
Lise	59.97±8.76	
Üniversite ve lisansüstü	63.24±12.13	
Mesleği	Ort±SS	ANOVA p değeri
Memur	63.18±7.92	F=0.6
İşçi	58.0±12.69	p=0.642
Sağlık personeli	61.0±15.41	
Serbest meslek	63.27±5.72	
Ev hanımı	61.98±6.89	

Sağlık güvencesi	Ort±SS	t testi p değeri
Evet	61.65±9.40	t=-0.320
Hayır	62.36±5.43	p=0.179
Aile tipi	Ort±SS	t testi p değeri
Çekirdek	62.0±9.27	t=0.686
Geniş	60.70±7.52	p=0.494
En uzun yaşadığı bölge	Ort±SS	t testi p değeri
Köy/kasaba	61.45±7.48	F=0.35
İl	61.54±8.48	p=0.966
İlçe	61.92±9.52	
Gelir durumu	Ort±SS	ANOVA p değeri
Gelir giderden az	61.66±7.72	F=2.07
Gelir gidere denk	61.17±8.19	p=0.130
Gelir giderden fazla	67.87±18.20	
Sigara kullanma durumu	Ort±SS	t testi p değeri
Evet	61.84±8.63	t=0.055
Hayır	61.73±9.04	p=0.956
Bebek bakımında yardımcı olan kişi	Ort±SS	ANOVA p değeri
Kendim ilgilendim	61.96±8.06	F=2.8
Ebeveynlerden biri	60.60±7.41	p=0.061
Bakıcı	70.40±24.52	
Eşinin Mesleği	Ort±SS	ANOVA p değeri
Memur	56.30±10.72	F=3.7
İşçi	63.14±9.80	p=0.007
Sağlık personeli	69.00±0.00	
Serbest meslek	62.66±5.97	
Diğer	49.50±4.94	
Bebek bakımında eş desteği	Ort±SS	t testi p değeri
Evet	61.80±7.61	t=0.76
Hayır	61.67±11.32	p=0.940

*F: Tek yönlü Varyans Analizi test istatistiği, t: Bağımsız gruplarda t testi

Annelerin EÖYÖ puan ortalamalarının sosyo-demografik özelliklerine ilişkin dağılımı Tablo 5'de verilmiştir. Annelerin ortalama yaşı ile EÖYÖ ortalama değeri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($p>0.05$). Annelerden 26-34 yaş grubundakilerin EÖYÖ 62.42 ± 9.98 olarak elde edilmiştir. Emzirme öz-yeterlilik ölçeği ortalama değeri ile annelerin eğitimi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($p>0.05$). Okuryazar olmayanlarda ortalama değer 62.81 ± 5.23 , ilköğretim mezunlarında 62.20 ± 7.42 , lise mezunlarında 59.97 ± 8.76 ve lisans ve üzeri olanlarda da 63.24 ± 12.13 olarak elde edilmiştir.

Annelerin mesleği ile EÖYÖ ortalama değeri ile arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($p>0.05$). Memur annelerin ortalama değeri 63.18 ± 7.92 , işçi olanların ortalama değeri 62.20 ± 7.42 , sağlık personeli olanların ortalama değeri 61.0 ± 15.41 , serbest meslek olanların ortalama değeri 63.27 ± 5.72 ve ev hanımı olan annelerin ortalama değeri 61.98 ± 6.89 olarak elde edilmiştir.

Emzirme öz-yeterlilik ölçeği ortalama değeri ile annelerin sağlık güvencesi arasında anlamlı bir fark elde edilememiştir ($p>0.05$). Sağlık güvencesi olan annelerin ortalama değeri 61.65 ± 9.40 , herhangi bir sağlık güvencesi olmayan annelerin ortalama değeri ise 62.36 ± 5.43 olarak bulunmuştur.

Annelerin aile tipi ile EÖYÖ ortalama değeri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($p>0.05$). Annelerden çekirdek aile tipine sahip olduklarını ifade edenlerin ortalama değeri 62.0 ± 9.27 , geniş aile tipine sahip olduklarını ifade edenlerin ortalama değeri ise 60.70 ± 7.52 olarak elde edilmiştir.

Annelerin en uzun yaşadığı bölge ortalamasına göre EÖYÖ ortalama değeri arasında da anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($p>0.05$). Köy/ kasaba da yaşayan ailelerin ortalama değeri 61.45 ± 7.48 , ilde yaşayan ailelerin ortalama değeri 61.54 ± 8.48 , ilçede yaşayan ailelerin ortalama değeri ise 61.92 ± 9.52 olarak elde edilmiştir.

Annelerin gelir durumları ile değerlendirilen EÖYÖ ortalama değeri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($p>0.05$). Gelirleri giderlerinden az olan annelerin ortalama değeri 61.66 ± 7.72 , gelirleri giderlerine denk olan annelerin ortalama değeri 61.17 ± 8.19 , gelirleri giderlerinden fazla olan annelerin ise ortalama değeri 67.87 ± 18.20 olarak bulunmuştur.

Annelerin sigara kullanma durum ortalamaları ile EÖYÖ ortalama değeri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($p>0.05$). Sigara içen annelerin ortalamaları 61.84 ± 8.63 , sigara içmeyen annelerin ortalamaları ise 61.73 ± 9.04 olarak elde edilmiştir.

Emzirme öz-yeterlilik ölçeği ortalama değeri ile annelerin bebek bakımında kendilerine yardımcı olan birinin varlığı durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($p>0.05$). Bebeği ile kendi ilgilenen annelerin ortalamaları 61.96 ± 8.06 , bebek bakımında ebeveyn desteği alan annelerin ortalamaları 60.60 ± 7.41 , bebek bakımında bakıcı desteği alan annelerin ortalamaları arasında ise 70.40 ± 24.52 olarak elde edilmiştir.

Araştırmaya katılan annelerin eşlerinin mesleği ile EÖYÖ ortalama değeri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p<0.05$). Memur babaların ortalama değeri 56.30 ± 10.72 , işçi olanların ortalama değeri 63.14 ± 9.80 , sağlık personeli olanların ortalama değeri 69 ± 00 , serbest meslek olanların ortalama değeri $62.6.6\pm 5.97$ ve diğer meslek sahibi olan babaların ortalama değeri 49.50 ± 4.94 olarak saptanmıştır.

Emzirme öz-yeterlilik ölçeği ortalama değeri ile bebek bakımında eş desteği arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($p>0.05$). Bebek bakımında destek olanların ortalamaları 61.80 ± 7.61 , bebek bakımında destek olamayanların ortalamaları ise 61.67 ± 11.32 olarak elde edilmiştir.

Tablo 6: EÖYÖ Puan Ortalamalarının Gebelik Planlanma Durumu ve Doğum Şekline İlişkin Bulgulara Göre Dağılımı (N:133)

Gebelik ve Doğum şekli	EÖYÖ Puanı Ort±SS	Test p değeri
Gebeliğin planlanma durumu		
Evet	61.65±8.94	F=0.84
Hayır	60.76±9.89	p=0.431
Önce istemedim/sonra istedim	65.85±5.63	
Doğum şekli		
Normal doğum	62.63±10.12	t=1.100
Sezeryan	60.92±7.61	p=0.273

F: Tek yönlü Varyans Analizi test istatistiği, t: Bağımsız gruplarda t testi, p<0.05.

Annelerin EÖYÖ puan ortalamalarının gebelik planlanma durumu ve doğum şekline ilişkin bulgulara göre dağılımı Tablo 6'da verilmiştir. Emzirme öz-yeterlilik ölçeği ortalama değeri ile gebeliğin planlanma durumu ortalaması arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($p>0.05$). Gebeliği planlı olan annelerin ortalamaları 61.65±8.94, gebeliği planlı olmayan annelerin ortalamaları 60.76±9.89, gebeliği önce istemeyip sonradan isteyen annelerin ortalamaları ise 65.85±5.63 olarak elde edilmiştir.

Emzirme öz-yeterlilik ölçeği ortalama değeri ile doğum şekli ortalaması arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($p>0.05$). Normal doğum yapan annelerin ortalaması 62.63±10.12, sezeryan doğum yapan annelerin ortalamaları ise 60.92±7.61 olarak elde edilmiştir.

Tablo 7: EÖYÖ Puan Ortalamalarının Bebeklerin Özelliklerine İlişkin Bulgulara Göre Dağılımı

Bebeklerin Özellikleri	EÖYÖ Puanı Ort±SS	Test p değeri
Bebeğin doğum haftası 37 hafta ve altı 38 hafta ve üstü	57.91±10.32 63.08±8.04	t=2.996 p=0.003
Bebeğin cinsiyeti Kız Erkek	62.18±9.65 61.27±8.08	t=0.584 p=0.560
Bebeğin doğum kilosu 2500 gr. ve altı 2500 gr. üstü	58.35±9.20 62.66±8.68	t=2.304 p=0.023
Bebeğin hastalık durumu Var Yok	61.54±6.36 61.84±9.77	t=0.175 p=0.862

F: Tek yönlü Varyans Analizi test istatistiği, t: Bağımsız gruplarda t testi

Annelerin EÖYÖ puan ortalamalarının bebeklerin özelliklerine ilişkin bulgulara göre dağılımı da Tablo 7'de verilmiştir. Bebeğin doğum haftası ile EÖYÖ puanı ortalama değeri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p<0.05$). 37 hafta ve altı doğan bebeklerin ortalaması 57.91 ± 10.32 , 38 hafta ve üstü doğan bebeklerin ortalaması ise 63.08 ± 8.04 olarak elde edilmiştir.

Bebeğin cinsiyeti ile EÖYÖ ortalama değeri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($p>0.05$). Kız bebeklerin ortalaması 62.18 ± 9.65 , erkek bebeklerin ortalaması ise 61.27 ± 8.08 olarak bulunmuştur.

Bebeğin doğum kilosu ile EÖYÖ ortalama değeri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p<0.05$). 2500 gr. ve altında kiloda doğan bebeklerin ortalaması 58.35 ± 9.20 , 2500 gr. üstünde doğan bebeklerin ortalaması 62.66 ± 8.68 olarak bulunmuştur.

Bebekte herhangi bir hastalık durumu ile EÖYÖ ortalama değeri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($p>0.05$). Bebeğinde herhangi bir hastalığın var olan annelerin ortalaması 61.54 ± 6.36 , bebeğinde herhangi bir hastalığı olmayan annelerin ortalaması ise 61.84 ± 9.77 olarak elde edilmiştir.

Tablo 8: EÖYÖ Puan Ortalamalarının Emzirme Durumlarına İlişkin Bulgulara Göre Dağılımı

Emzirme Durumları	EÖYÖ Puanı Ort±SS	Test p değeri
Emzirme eğitimi alma durumu		
Evet	61.45±9.62	t=0.432
Hayır	62.13±8.05	p=0.666
Emzirme eğitiminin kaynağı		
Hemşire	61.83±6.57	F=1.12
Hekim	55±00	p=0.351
Ebe	57.75±6.68	
İnternet	61.00±8.18	
Dergi/kitap	60.54±15.68	
Aile büyükleri	63.70±6.08	
Emzirmeye yönelik bilginiz yeterli mi?		
Evet	62.15±9.62	F=0.66
Hayır	55±00	p=0.518
Kısmen	60.48±5.53	
Sadece anne sütü ile beslenme durumu (ay)		
1 ay	59.27± 7.12	F= 5.287
2 ay	58.69 ±9.95	p= 0.00
3 ay	64.33± 5.29	
4 ay	51.54 ±9.66	
5 ay	62.85 ±6.38	
6 ay	63.97 ±8.93	

F: Tek yönlü Varyans Analizi test istatistiği, t: Bağımsız gruplarda t testi, $p<0.05$.

Annelerin EÖYÖ puan ortalamalarının emzirme durumlarına ilişkin bulgulara göre dağılımı Tablo 8' de verilmiştir. Annelerin emzirme eğitimi alma durumları ile EÖYÖ ortalama değeri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($p>0.05$). Emzirme eğitimi alan annelerin ortalamaları 61.45 ± 9.62 , emzirme eğitimi almamış olan annelerin ortalamaları ise 62.13 ± 8.05 olarak elde edilmiştir.

Emzirme eğitiminin kaynağı ile EÖYÖ ortalama değeri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($p>0.05$). Hemşireden eğitim alan annelerin ortalaması 61.83 ± 6.57 , hekimden eğitim alan annelerin ortalaması 55 ± 00 , ebeden eğitim alan annelerin ortalaması 57.75 ± 6.68 , internet üzerinden bilgi edinen annelerin ortalaması 61.00 ± 8.18 , dergi/kitap gibi kaynaklardan bilgi edinen annelerin ortalaması 60.54 ± 15.68 ve aile büyüklerinden bilgi edinen annelerin ortalaması ise 63.70 ± 6.08 olarak elde edilmiştir.

"Emzirmeye yönelik bilginiz yeterli mi?" sorusunun değerlendirmesi ile EÖYÖ ortalama değeri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($p>0.05$). Emzirmeye yönelik bilgisini yeterli bulan annelerin ortalaması 62.15 ± 9.62 , yeterli bulmayan annelerin ortalaması 55 ± 00 iken emzirmeye yönelik bilgisini kısmen yeterli bulan annelerin ortalaması ise 60.48 ± 5.53 olarak elde edilmiştir.

Bebeklerin sadece anne sütü aldıkları aylara göre yapılan değerlendirme ile EÖYÖ ortalama değeri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p<0.05$). Bebeklerin sadece anne sütü aldıkları aylara göre yapılan değerlendirmede; 3 ay sadece emzirilen bebeklerin annelerinin EÖYÖ ortalaması en yüksek (64.33 ± 5.29) bulunmuştur.

Annelerin emzirme süreleri (ay) ile EÖYÖ ortalama değeri arasında anlamlı derecede bir ilişki bulunmamıştır ($p>0.05$). 1-6 ay arasında emzirenlerin ölçek puan ortalaması 63.35 ± 8.52 olarak elde edilmiştir.

Tablo 9: Annelerin Emzirme Süreleri İle Demografik Özelliklerine İlişkin Bulguların Karşılaştırılması

Demografik Özellikler		Emzirme Süresi								p
		1-6 ay		7-12 ay		13-18ay		19-24ay		
		n	%	n	%	n	%	n	%	
Yaş grubu	18-25 yaş	29	87,9%	1	3,0%	3	9,1%	0	0,0%	0,050
	26-34 yaş	44	62,9%	14	20,0%	6	8,6%	6	8,6%	
	35 ve üzeri	24	80,0%	5	16,7%	0	0,0%	1	3,3%	
Eğitim durumu	okur-yazar değil	8	72,7%	2	18,2%	1	9,1%	0	0,0%	0,004
	ilköğretim	42	84,0%	7	14,0%	1	2,0%	0	0,0%	
	lise	30	69,8%	6	14,0%	6	14,0%	1	2,3%	
	üniversite ve üstü	17	58,6%	5	17,2%	1	3,4%	6	20,7%	
Meslek	memur	6	54,5%	3	27,3%	0	0,0%	2	18,2%	0,002
	işçi	4	40,0%	4	40,0%	1	10,0%	1	10,0%	
	sağlık personeli	12	66,7%	2	11,1%	0	0,0%	4	22,2%	
	serbest meslek	10	90,9%	0	0,0%	1	9,1%	0	0,0%	
	ev hanımı	65	78,3%	11	13,3%	7	8,4%	0	0,0%	
Aile tipi	çekirdek	75	70,8%	18	17,0%	7	6,6%	6	5,7%	0,917
	geniş	21	80,8%	2	7,7%	2	7,7%	1	3,8%	
	parçalanmış	1	100,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	

*Ki-kare Testi kullanılmıştır.

Tablo 10: Annelerin Emzirme Süreleri İle Demografik Özelliklerine İlişkin Bulguların Karşılaştırılması

Demografik Özellikler	Emzirme Süresi								p
	1-6 ay		7-12 ay		13-18ay		19-24ay		
	n	Ortalama± SS	n	Ortalama± SS	n	Ortalama± SS	n	Ortalama± SS	
Gebelik sayısı	97	2,41±1,55	20	2,25±1,16	9	1,89±0,60	7	1,71±0,49	0,470
Yaşayan çocuk sayısı	97	2,06±1,21	20	2,00±0,65	9	1,78±0,44	7	1,86±0,38	0,860

*One Way anova Testi kullanılmıştır.

Annelerin emzirme süreleri ile demografik özelliklerine ilişkin bulguların karşılaştırılması Tablo 9 ve Tablo 10'da verilmiştir. Annelerin eğitim düzeyine ve mesleklerine göre emzirme süreleri arasında farklılık saptanmıştır.

Tartışma

Annelerin emzirme öz-yeterliliği ve emzirme süresi ile ilişkili faktörlerin belirlenmesinin incelendiği bu çalışmada araştırma grubuna ait tanıtıcı bilgiler ve araştırma amaçlarına ilişkin elde edilen bulgular iki başlık altında tartışılmıştır.

5.1. Annelerin Tanıtıcı Özelliklerine İlişkin Bulguların Tartışılması.

5.2. Annelerin EÖYÖ Puan Ortalamalarının Sosyo-Demografik Özellik, Gebelik ve Doğum Öyküsüne İlişkin Özellikler ve Emzirme Durumuna Göre Dağılımına İlişkin Bulgularının Tartışılması

5.1. Annelerin Tanıtıcı Özelliklerine İlişkin Bulguların Tartışılması

Yapılan araştırmaya katılan 133 annenin yaş ortalaması 29.75 ± 5.59 olarak elde edildi. Yapılan araştırmada annelerin; %37.6'sı ilköğretim mezunu, %62.4'ü ev hanımı, %85.7'sinin sağlık güvencesi olduğu, %79.7'sinin çekirdek aile tipinde, %60.2'si ilçede yaşadığı, %80.5'inin sigara kullanmadığı, %56.4'ünün gelirinin giderine denk olduğu ve %57.9'unun bebek bakımından yalnızca annenin sorumlu olduğu, annelerin eşlerinin %42.9'unun işçi, %98.5'i emzirmede anneye destek olduğu, %67.7'sinin de bebek bakımına katıldığı saptanmıştır.

Literatürde yer alan yakın geçmişe ait benzer çalışmalarda da annelerin demografik özelliklerinin de benzer nitelikte olduğu görülmüştür (Cömert, 2011; Çınarlı, 2017; Turan, 2018).

5.2. Annelerin EÖYÖP Ortalamalarının Sosyo-Demografik Özellik, Gebelik ve Doğum Öyküsüne İlişkin Özellikler ve Emzirme Durumuna Göre Dağılımına İlişkin Bulgularının Tartışılması

Dennis (1999) annenin emzirme öz-yeterlilik algısını “annenin emzirmeye ilişkin hissettiği yeterlilik” şeklinde tanımlamıştır. Emzirme öz-yeterlilik puanı düşük olan annelerin bebeklerini daha kısa zaman emzirdikleri, ancak emzirmeyi başlatma ve sürdürme konusunda emzirme öz-yeterliliği yüksek olan annelerin daha başarılı oldukları belirtilmektedir.

Yapılan araştırmada annelerin yaş ortalamaları ile EÖYÖ puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($p>0.05$), ancak annelerin en yüksek EÖYÖ puanı 26-34 yaş grubunda saptanmıştır (62.42± 9.98). Turan'ın (2018) alışmasında 21-34 yaş arasındaki annelerin ilk 24 saat içindeki EÖYÖ puanını 57.22±7.77 olarak, Gümüşsoy (2012) araştırmasında benzer yaş grubunun EÖYÖ puanını 50.13±10.31, Yenil ve Aluş Tokat (2013) ise EÖYÖ puanını 59.49±8.46 olarak belirtmiştir. Bu araştırma sonuçlarına göre de literatürdeki benzer özellikli çalışmalara bakıldığında (Gümüşsoy, 2012; Küçükoğlu, 2013; Aslan, 2016; Akkoyun, 2016; İnce, 2017; Cantürk, 2018) yıllar ilerledikçe annelerin daha bilinçli oldukları ve öz-yeterlilik algısının zamana paralel olarak arttığı görölmektedir.

Yapılan araştırmada EÖYÖ toplam puan ortalamasının 61.38±7.83 olduğu saptanmıştır. Benzer araştırmalarda EÖYÖ puan ortalamasını Gümüşsoy (2012) 54.64±16.32; Yenil ve Aluş Tokat (2013) 59.49±8.46; Küçükoğlu (2013) 41.54±10.87; Aslan (2016) 58.92±7.61; Akkoyun (2016) 59.18±9.46; İnce (2017) 57.16 ±6.92; Cantürk (2018) 61.72±9.77 olarak saptamıştır. Annelerin EÖYÖ'nden alabileceği minimum puan 14 maximum puan 70'dir. Bu araştırma sonuçlarına göre literatürdeki benzer çalışmaların yıllar ilerledikçe annelerin daha bilinçli oldukları ve öz-yeterlilik algısının zamana paralel olarak arttığı görölmektedir.

Yapılan çalışmada annelerin %82'si gebeliklerinin planlı olduğunu bildirmişlerdir. Gebeliğin planlı olarak gerçekleşmesi, emzirmeyi olumlu yönde etkileyen önemli bir faktördür. Planlı gebeliklerde anne bebek bağının istemsiz gebeliklere göre daha güçlü olduğu bildirilmektedir (Bostancı, 2013). Plansız gebeliklerde doğum deneyimleri annelerin emzirme öz-yeterlilik algısını etkilemektedir (Gökçeoğlu, 2014; Gümüşsoy, 2012). Bu alışmada EÖYÖ ortalama değeri ile gebeliğin planlanma durumu ortalaması arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($p>0.05$).

Yapılan araştırmada annelerin EÖYÖ puan ortalaması ile bebeklerin doğum haftası ve doğum kilosu arasında anlamlı fark bulunmuştur ($p<0.05$). Akyiğit (2016) araştırmasında bebeklerin doğum haftası ve doğum kilosu ile annelerin EÖYÖ puan ortalaması arasında anlamlı derecede farklılık saptadığını belirtirken; Öztürk (2018), İnce (2017) ve Gümüşsoy (2012) ise yaptıkları araştırmalarda farklılık saptamamıştır. Prematüre bebeklerin doğum sonrasında hastanede kalma süreçleri ve annenin

bebekten ayrı kalmak zorunda kalmasının bu sonuca yol açtığını düşündürmektedir.

Yapılan araştırmada bebeklerin doğum şekli ile annelerin EÖYÖ puan ortalaması arasında anlamlı fark bulunmamıştır ($p>0.05$). Benzer şekilde; Cantürk (2018), Öztürk (2018), İnce (2017), Aslan (2016) ve Küçükkoğlu'nun (2014) araştırmalarında doğum şekli ile EÖYÖ puan ortalaması arasında anlamlı fark olmadığı belirtilmektedir ($p>0.05$).

Bu araştırmada annelerin EÖYÖ puan ortalamaları ile bebeğinin cinsiyeti arasında fark saptanmamıştır ($p>0.05$). Benzer şekilde; Turan (2018), Öztürk (2018), İnce (2017) ve Gümüşsoy (2012) da yaptıkları çalışmalarda anlamlı fark olmadığını belirtmişir.

Gümüşsoy'un (2012) yapmış olduğu araştırmada emzirme konusunda eğitim alan annelerin EÖYÖ puan ortalamasının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Aynı şekilde bu araştırmaya katılan annelerden emzirme eğitimi alanların EÖYÖ puan ortalamasının Gümüşsoy 'un çalışmasına paralelik göstermesi beklenirken, istatistiksel anlamda fark bulunmamıştır ($p>0.05$).

Araştırmada annelerin emzirme eğitimi aldığı kaynak durumları ile emzirme başarıları arasında ilişki saptanmamıştır ($p>0.05$). Emzirme eğitimi alanların eğitimin kaynağı olarak sırasıyla aile büyükleri, hemşire, internet ve gebelik-bebek ile ilgili dergi kitaplar olduğu saptanmıştır. Akyiğit (2016) araştırmasında emzirme eğitimi alan annelerin öz-yeterlilik başarısını daha yüksek bulmuş ve eğitim kaynağının internet olduğunu saptamıştır. Cömert' de (2011) yaptığı çalışmada emzirme eğitimi alanların emzirme başarısını daha yüksek bulmuş ve en sık başvurulmuş eğitim kaynağını hekim olarak belirtmiştir. Teknoloji ve internet ağları geliştikçe insanların bilgiye ulaşmaları da kolaylaşmıştır. Anne adayları ve yeni doğum yapmış anneler de doğum sonrası yaşanan yoğun duygular ve stres altında hastane ortamında anlatılan bilgileri unutmaktadır. Gebelik, doğum ve bebek beslenmesi ile ilgili tüm bilgiye -doğru ya da yanlış- internet aracılığı ile ulaşmaktadır. Bu nedenle emzirme eğitimlerinin sağlık bakanlığınca belirtilen zamanda yani 34 haftaya kadar olan süreçte tüm anne adaylarına ulaştırılması sağlıklı, kaliteli bir emzirme dönemi açısından önemlidir.

Annelerin emzirme süreleri ile sosyo-demografik özellikleri arasındaki ilişki

incelendiğinde; annelerin emzirme süreleri ile meslekleri ve eğitim durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkili saptanmıştır. Yapılan araştırmada annelerin eğitim düzeyleri arttıkça anne sütü ile beslenme sürelerinin azaldığı bulunmuştur. Yaptığımız araştırmaya benzer şekilde, Güneş-Bülbül (2012) annenin eğitim düzeyinin yüksek olması ile annenin çalışıyor olmasının toplam anne sütü alma süresini olumsuz etkilediğini saptamıştır. Çalık (2017), 25 yaş ve üzeri, ilkökul mezunu olan annelerin ilk altı ay sadece anne sütü verme eğilimlerinin daha fazla olduğu saptamıştır (Çalık, 2017). Bu sonucun aksine ilgili literatür incelendiğinde gelişmiş ülkelerde annelerin eğitim düzeyi arttıkça emzirme sürelerinin doğru orantılı olarak arttığı ancak gelişmekte olan ülkelerde bu durumun tam tersi olduğu görülmektedir (Lande, 2003; Conde, 2011; Al Sahab, 2010; Tutkun ve Şafak, 2015; Khanal, 2015; Victora, 2016).

Sonuç ve Öneriler

6.1 Sonuç

*Araştırmada annelerin EÖYÖ puan ortalamasının 61.38 ± 7.83 olduğu saptanmıştır.

* Annelerin EÖYÖ puan ortalaması ile bebeğin doğum haftası ve kilosu ile babaların meslek grupları arasında istatistiksel anlamda fark belirlenmiştir.

*Annelerin emzirme süresi örnekleme seçimine bağlı düşük olarak görülse de bu süre boyunca öz-yeterlilik algısının iyi durumda olduğu saptanmıştır.

* Annenin ve babanın demografik özellikleri, bebek bakımında anneye destek durumu, doğum şekli, bebeğin cinsiyeti, annenin emzirme eğitimi alma durumu ve emzirme eğitiminin kaynağı arasında bir fark bulunmamıştır.

* Annelerin emzirme süreleri ile gebelik sayısı ve yaşayan çocuk sayılarına arasında ilişki bulunmazken, annelerin meslekleri ile eğitim durumları arasında ilişkili bulunmuştur.

6.2 Öneriler

Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda;

- ✓ Annelerin emzirme öz yeterliliklerinin güçlendirmek için doğum öncesi emzirme eğitimlerine katılmasının desteklenmesi,
- ✓ Emzirme eğitimlerine eşlerin de katılımlarının teşvik edilmesi,
- ✓ Emzirme ve anne sütü eğitimlerine güvenilir online ulaşım olanaklarının sağlanması,
- ✓ Gebelik ve emzirme döneminde de annelerin emzirmeye ilişkin gereksinim duydukları desteğin sürdürülmesi önerilmektedir.

Kaynaklar

- Akkoyun, S., Arslan, FA. (2016). İlk Altı Ay Boyunca Emziren Annelerin Emzirme Öz-Yeterlilikleri. J Pediatr Res;3(4):191-5.
- Aksoy, M., Söylemez, F., Tek, İ. (2002). Laktasyonun Endokrinolojisi.
- Akyiğit, S. (2016). Annelerin Doğum Sonrası Emzirme Davranışları ve Etkileyen Faktörler. İstanbul Medipol Üniversitesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Kadın Hastalıkları ve Doğum Hemşirelik Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
- Al-Sahab, B., Lanes, A., Feldman, M., Tamim, H.(2010). Prevalence and Predictors of 6-Mont Exclusive Breastfeeding Among Canadian Women: A National Survey. BMC Pediatr;10(20): 1-9.
- Aluş Tokat, M. (2009). Antenatal Dönemde Verilen Eğitimin Emzirme Öz-Yeterlilik Algısına Ve Emzirme Başarısına Etkisi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Doğum Ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı. Doktora Tezi. İzmir.
- Aslan, Y., Ege, E. (2016). Annelerin Emzirme Özyeterliliği Ve Depresyon Riski İle İlişkisi. Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Konya.
- Bal Yılmaz, H., Bolışık, B. (2013). Çocuklarda Yaş Gruplarına Göre Beslenme. Bölüm 5. Ed. Conk, Z., Başbakkal, Z., Bal Yılmaz, H., Bolışık, B. Pediatri Hemşireliği Kitabı . Akademisyen Tıp Kitapevi, syf 243-250, Ankara.
- Bandura, A. (2004). Health promotion by social cognitive means. Health Education & Behavior; 31(2):143-164.
- Bhandari, N., Kabir. A.K., Salam, M.A. (2008). Mainstreaming Nutrition Into Maternal And Child Health Programmes: Scaling Up Of Exclusive Breastfeeding. Matern Child Nutr. 4 (Suppl) 1: 5-23.

- Bostancı, G. (2013). *Bebek Dostu Özel Bir Hastanede Doğum Yapan Annelerin, Emzirmeye İlişkin Bilgi Düzeylerinin ve Bebeklerini Emzirme Durumlarının Değerlendirilmesi*. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi. Haliç Üniversitesi. İstanbul.
- Bostancı, G., İnal, S.,(2015). *Bebek Dostu Özel Bir Hastanede Doğum Yapan Annelerin, Emzirmeye İlişkin Bilgi Düzeylerinin ve Bebeklerini Emzirme Durumlarının Değerlendirilmesi*. HSP ;2(3):260-270.
- Bülbül, Güneş L., Özcan, A., Hatipoğlu, S.S. (2012). *Sağlam Çocuk Polikliniği'nden izlenen iki yaş üzerindeki çocuklarda anne sütü ile beslenmeye etki eden faktörler*. Şişli Etfal Hastanesi Tıp Bülteni, Cilt: 46, Sayı:3.
- Cabioğlu, N. (2012). *Meme Hastalıkları Kitabı*. Editörler;Prof. Dr.Vahit Özmen Prof. Dr. Zafer Cantürk Prof. Dr. Varol Çelik Prof. Dr. Nilüfer Güler Prof. Dr. Murat Kapkaç Prof. Dr. Ayhan Koyuncu Prof. Dr. Mahmut Müslümanoğlu Prof. Dr. Zafer Utkan .*Memenin Anatomisi ve Fizyolojisi*. s;3.
- Cantürk, D. (2018). *Vajinal Ve Sezaryen Doğum Yapan Annelerin Emzirme öz-Yeterlilik düzeyleri*. Trakya Üniversitesi.Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Hemşirelik Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Edirne.
- Conde A., Figueiredo B.,(2011),*Anxiety and depression in women and men from early pregnancy to 3-months postpartum*, Arch Womens Ment Health, 14:247–255.
- Cömert, (Arslan) G. (2011). *Doğum Sonu Dönemde Emzirme Özyeterliliği ve İlişkili Faktörlerin Belirlenmesi*. Selçuk Üniversitesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi, Konya.
- Çalık ,Yeşilçiçek, K. , Çetin, Coşar ,F., Erkaya, R., (2017), *Annelerin Emzirme Konusunda Uygulamaları ve Etkileyen Faktörler*, Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 6(3): 80-91.
- Çeçe, Ö. (2011). *Çalışan Annelerin Emzirme Özelliklerinin İncelenmesi*. Dokuz Eylül Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Anabilim Dalı Doğum Ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği, Yüksek Lisans Tezi, İzmir.
- Çınarlı,T., Sağlam, Z., Koç, Z. (2017). *Annelerin Anne Sütü ve Emzirme Hakkındaki*

Bilgi Düzeylerinin Belirlenmesi ve Eğitimin Etkinliğinin Değerlendirilmesi.
Samsun Sağ Bil Der; 2 (1): 1-13.

Dennis, C.L. (2003). The Breastfeeding Self-Efficacy Scale: Psychometric Assessment Of The Short Form. J -Obstet Gynecol Neonatal Nurs. 32:734-744.

Dennis, C.L., Faux, S. (1999). Development and psychometric testing of the Breastfeeding Self-Efficacy Scale. Research in Nursing & Health; 22(5):399-409.

Ekşioğlu, A. (2007). Akran Eğitimi Yolu İle Anneden Anneye Emzirme Yeterlilik Eğitiminin Etkisinin Belirlenmesi. Ege Üniversitesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Ebelik Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi. İzmir.

Gökçay, G. (2003). Anne Sütü İle Beslenme ve Etkileri. Ana Çocuk Sağlığı Kongre Kitabı. Ss: 10.

Gökçeoğlu, E. (2014). Annelerin Emzirme Öz-yeterlilikleri İle Sütün Yeterlilik Algısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Atatürk Üniversitesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi. Erzurum.

Gümüşsoy, S. (2012). Doğum Sonu Dönemde Annelerin Emzirme Özyeterliliğinin Ve Emzirme Süresinin İncelenmesi. Ege Üniversitesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Kadın Sağlığı Ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi. İzmir.

Gür, E. (2007). Anne Sütü İle Beslenme. Türk Pediatri Arşivi, 42(Özel Sayı):11-15.

Hamosh, M. (2001). Bioactive Factors In Human Milk. Pediatric Clinics North America, 48:69-86.

İnce, T., Aktaş, G., Aktepe, N., Aydın, A. (2017). Annelerin Emzirme Öz-yeterlilikleri Ve Emzirme Başarılarını Etkileyen Özelliklerin Değerlendirilmesi. İzmir Dr. Behçet Uz Çocuk Hast. Dergisi 2; 7(3):183-190

Jensen, D.. Wallace, S.. Kelsay, P. (1994). Latch: A Breastfeeding Charting System And Documentation Tool. J Obstet Gynecol Neonatal Nurs . 23:27-32.

- Jones, E. ,Spencer, SA.(2007). The physiology of lactation. Paediatrics and Child Health
- Karaçam, Z., Sağlık, M.,(2018). Emzirme Sorunları Ve Sorunlara İlişkin Yapılan Girişimler: Türkiye’de Yapılan Çalışmalara Dayalı Bir Sistemik Derleme. Türk Pediatri Arşivi 53(3): 134-48.
- Karancı, G. (2011). Çalışan Gebelerin Emzirmeyi Sürdürmeye Yönelik Bilgilerini Etkileyen Etmenler. Dokuz Eylül Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği, Yüksek Lisans Tezi, İzmir.
- Khanal, V., Scott ,J A., Lee, AH., Karkee, R., Binns, CW. (2015). Factors Associated With Early İnitiation of Breastfeeding in Western Nepal. International Journal Of Environmental Research And Public Health, 12(8): 9562-9574.
- Küçüköğlü, S., Çelebioğlu, A. (2014). Hasta yenidoğanların annelerinin emzirme öz yeterlilik düzeyi ve emzirme başarılarının incelenmesi. Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi2(1).
- Kültürsay, N., Bilgen, H., Türkyılmaz, C,. (2014). Türk Neonatoloji Derneği. Sağlıklı Term Bebeğin Beslenmesi Rehberi.
- Lande, B., Andersen, LF., Baerug, A., Trygg, KU., Lund-Larsen, K., Veierod, MB., et al.(2003). Infant Feding Practices and Associated Factors in the First Six Months of Life: The Norwegian İnfant Nutrition Survey. ActaPaediatr, 92:152-61.
- O’campo, P., Faden, R.R., Gielen, A.C., Et Al. (1992). Prenatal Factors Associated With Breastfeeding Duration: Recommendations For Prenatal Interventions. Birth. 19:195-201.
- Okumuş, H., Mete, S., Yenal, K., Aluş Tokat, M., Serçekuş, PF. (2009). Anne Sütü ve Emzirme. İçinde: Anne Babalar İçin Doğuma Hazırlık Sağlık Profesyonelleri İçin Rehber. Okumuş H, Mete S. (Eds.), 1. Baskı, Deomed Medikal Yayıncılık,137-153. İzmir.

- Öztürk, R. (2018) .Antenatal Dönemde Verilen Anne Sütü Ve Emzirme Eğitiminin Emzirme Başarısına Ve Emzirme Özyeterliliğine Etkisi. Balıkesir Üniversitesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Hemşirelik Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi. Balıkesir.
- Pollard, M. (2012). Evidence-based care for breastfeeding mothers. A resource for midwives and allied healthcare professionals: Routledge
- Samur,G. (2008) . Anne Sütü. Sağlık Bakanlığı Yayınları, 9–18. Ankara.
- Sökücü Yorgancı F.ve Aslan E.(2012). Kadının Çalışma Durumunun Emzirmeye Etkisi. İ.Ü.F.N. Hem. Dergisi. Cilt 20 - Sayı 1: 62-68.
- Stuebe, A. (2009). The Risks Of Not Breastfeeding For Mothers And Infants The Risks Of Not Breastfeeding. Reviews in Obstet Gynecol. 2(4):222-231.
- T.C. Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü (2018). Emzirme Danışmanlığı Uygulayıcı Kitabı. S.5-17. Ankara.
- Taşkın, L. (2009). Doğum ve Kadın Sağlığı Hemşireliği. 9. Baskı, Ankara, Sistem Ofset Matbaacılık,:487-512.
- Türkiye Halk Sağlığı Kurumu Çocuk ve Ergen Sağlığı Daire Başkanlığı.(2018).Temel Yenidoğan Bakımı Kitabı. Ankara.
- Turan, A. (2018) . Primipar Annelerde Doğum Şeklinin Emzirme Başarısı Ve Emzirme Öz Yeterliliğe Etkisi. İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Ebelik Anabilim Dalı.Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
- Türkiye Nüfus Ve Sağlık Araştırması (TNSA). (2013). Beslenme Durumu Ve Çocuk Sağlığı:157-161.
- Uçan, Sabriye. (2016). Ebeveynlere Verilen Emzirme Eğitiminin Emzirme Sürecine, Kültürel Davranışlara ve Ebeveyn-Bebek Bağlanmasına Etkisi. Selçuk Üniversitesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı. Doktora Tezi. Konya.

- Uludağ, E. (2017). Erken lohusalık döneminde eş desteğinin emzirme öz yeterliliğine etkisi. Atatürk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ebelik Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Erzurum.
- Victora, CG., Bahl, R., Barros, AJ., França, G V., Horton, S., Krasevec, J., Group TLBS. (2016). Breastfeeding in the 21st Century: Epidemiology, Mechanisms, And life long effect. The Lancet, 387(10017), 475-490.
- Who/Unicef. (2001). 1990'lı Yıllarda Bebeklerin Anne Sütüyle Beslenmesi (Çeviri): Sağlık Bakanlığı Ana Çocuk Sağlığı Ve Aile Planlaması Genel Müdürlüğü. Ekim 1999. Who. http://www.unicef.org/Turkey/GI/_G12.html#Who.
- Widmaier, EP., Raff, H., Strang, KT. (2010). Vander's Human Physiology: The Mechanisms of Body Function. İçinde: Vander İnsan Fiziyojisi. Demirgören S. (Çeviri Ed.). 10. Baskı, İzmir Güven Kitabevi, :690-692. İzmir.
- Yenal, K., Aluş Tokat, M., Durgun Ozan, Y., Cece, Ö., Bakılan Abalın F.(2013). Emzirme Öz-Yeterlilik Algıları İle Emzirme Başarıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.

Ekler

EK I. Etik Kurul Onay Yazısı

 T.C. Sağlık Bakanlığı				
SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ İzmir Tepecik Sağlık Uygulama Araştırma Merkezi Girişimsel olmayan Etik Kurulu				
Etik KOMİSYONUNUN ADI	SBÜ İzmir Tepecik Eğitim Araştırma Hastanesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu			
AÇIK ADRES	SBÜ İzmir Tepecik SUAM			
TELEFON	0 232 469 69 69 - 6128 / 6708			
FAKS				
E-POŞTA				
BASYURU BİLGİLERİ	DOSYA NO:			
	ARAŞTIRMA	YÜKSEK LİSANS TEZİ ☒ AKADEMİK AMAÇLI ☐		
	ARAŞTIRMA PROTOKOLÜ KODU			
	SORUMLU ARAŞTIRMACI ÜNVANI/ADI/SOYADI VE UZMANLIK ALANI	Prof. Dr. Hatice BAL YILMAZ Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Hemşire Aysun ÇALIŞ		
	DESTEKLEYİCİ VE AÇIK ADRESİ	-		
	DESTEKLEYİCİNİN YASAL TEMSİLCİSİ VE ADRESİ	-		
	ARAŞTIRMAYA KATILAN MERKEZLER	TEK MERKEZ ☒ ÇOK MERKEZLİ ☐		
DEĞERLENDİRİLEN BELGELER	Belge Adı	Tarihi	Versiyon Numarası	Dili
	ARAŞTIRMA PROTOKOLÜ	Mevcut		Türkçe ☒ İngilizce ☐ Diğer ☐
	ARAŞTIRMA İLE İLGİLİ LİTERATÜR	Mevcut		Türkçe ☐ İngilizce ☐ Diğer ☐
	BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ OLUR FORMU	Mevcut		Türkçe ☒ İngilizce ☐ Diğer ☐
OLGU RAPOR FORMU	Mevcut		Türkçe ☒ İngilizce ☐ Diğer ☐	

SBÜ İzmir Tepecik SUAM Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu karar Formu

KARAR BİLGİLERİ	Karar No: 2019/ 1- 16	Tarih: 09/01/2019
	Prof. Dr. Hatice BAL, YILMAZ ve Hemşire Aysun ÇALIŞ 'ın sorumlusu olduğu "Annelerin Emzirme Özyeterliliği ve Emzirme Süresine Etki Eden Faktörlerin İncelenmesi" isimli araştırmaya ait başvuru dosyası ve ilgili belgeler araştırmanın gerekece, amaç, yaklaşım ve yöntemleri dikkate alınarak incelenmiş, etik açıdan çalışmanın gerçekleştirilmesinin uygun olduğuna oy birliği ile karar verilmiştir.	

ETİK KURUL BİLGİLERİ

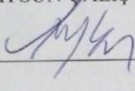
ÇALIŞMA ESASI	SBÜ İzmir Tepecik SUAM Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu İşleyiş Yönergesi İy Klinik Uygulamaları Kılavuzu.
---------------	---

ETİK KURUL ÜYELERİ

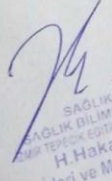
Unvanı/Adı/Soyadı	Uzmanlık Alanı	Kurumu	Cinsiyet	Araştırma ile ilişkili mi?		İmza
Prof. Dr. Mehmet ÖZEREN	Perinatoloji	SBÜ Tepecik SUAM	Erkek	E ☐	H ☒	
Doç. Dr. Erhan DEMİRHAN	K.B.B Hastalıkları	SBÜ Tepecik SUAM	Erkek	E ☐	H ☒	
Doç. Dr. İbrahim UYAR	Kadın Hastalıkları ve Doğum	SBÜ Tepecik SUAM	Erkek	E ☐	H ☒	
Doç. Dr. Yeliz PEKÇEVİK	Radyoloji	SBÜ Tepecik SUAM	Kadın	E ☐	H ☒	
Doç. Dr. Hülya PARILDAR	Aile Hekimliği	SBÜ Tepecik SUAM	Kadın	E ☐	H ☒	Katılmadı
Doç. Dr. Muhammet Ali KANİK	Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları	SBÜ Tepecik SUAM	Erkek	E ☐	H ☒	
Doç. Dr. Eda KARADAĞ ÖNCEL	Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları	SBÜ Tepecik SUAM	Kadın	E ☐	H ☒	
Uzm. Dr. Sibel DEMİRAL SEZER	İç Hastalıkları	SBÜ Tepecik SUAM	Kadın	E ☐	H ☒	
Doç. Dr. Mustafa İNCESU	Ortopedi ve Travmatoloji	SBÜ Tepecik SUAM	Erkek	E ☐	H ☒	Katılmadı
Uzm. Dr. İnanç KARAKOYUN	Tıbbi Biyokimya	SBÜ Tepecik SUAM	Erkek	E ☐	H ☒	
Doç. Dr. Murat YEŞİLARAS	Acil Tıp	SBÜ Tepecik SUAM	Erkek	E ☐	H ☒	Katılmadı
Doç. Dr. Oluk KÜÇÜK	Tıbbi Patoloji	SBÜ Tepecik SUAM	Kadın	E ☐	H ☒	Katılmadı
Doç. Dr. Işıl KÖSE GÜLDOĞAN	Anesteziyoloji ve Reanimasyon	SBÜ Tepecik SUAM	Kadın	E ☐	H ☒	Katılmadı
Doç. Dr. Burçin ABUD	Kalp Damar Cerrahisi	SBÜ Tepecik SUAM	Erkek	E ☐	H ☒	Katılmadı

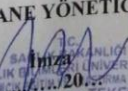
SBÜ İzmir Tepecik SUAM Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu karar Formu

EK II. T.C. Sağlık Bilimleri Üniversitesi Tepecik EAH İzin Yazısı

		BİLİMSEL ARAŞTIRMA ÇALIŞMALARINI ÖN İZİN FORMU	
SBÜ İzmir Tepecik Eğitim ve Araştırma Hastanesi Yöneticiliğine,			
Aşağıda bilgileri bulunan araştırma çalışmasını Kurumunuzda yürütmem için gerekli olan ön iznin verilmesi için gereğini arz ederim.			
Ad-Soyad		AYSUN ÇALIŞ	
İmza			
		Tarih 19.02.2019	
Araştırmanın;		Tezsiz Yüksek Lisans Projesi Lisans Bitirme Projesi X Yüksek Lisans Tezi X Diğer	Doktora Tezi Uzmanlık Tezi Bireysel Araştırma Projesi
Türü:		
Adı:		Annelerin emzirme özyeterliliği ile emzirme sürelerine etki eden faktörlerin incelenmesi	
Amacı:		Bu araştırmanın amacı, annelerin emzirme özyeterliliği ile emzirme sürelerine etki eden faktörlerin incelenmesidir.	
Yöntemi (Varsa kullanılacak anket ve ölçek belirtilmelidir):		Bu araştırma tanımlayıcı ve kesitsel tipte bir araştırma olarak planlanmıştır. Sosyo-demografik ve gebelik-bebek ile ilgili bilgilerin yer aldığı anket formu ile emzirme özyeterlilik ölçeği (kısa formu) kullanılacaktır. Annelerin sözlü izinleri alındıktan sonra yüzyüze görüşme yöntemi ile uygulanacaktır.	
Uygulanacağı yerler:		SBÜ Tepecik EAH sağlıklı çocuk ve yenidoğan polikliniği	
Başlangıç ve bitiş tarihi:		Başlangıç: Şubat 2019 Bitiş: Eylül 2019	YOK
Etik Kurul kararı:		XVAR	
Tez çalışması ise Danışman Öğr. Üyesi Adı-Soyadı:		PROF. DR. HATİCE BAL YILMAZ	
Varsa hibe/fon sağlayan Kurum/Kuruluş adı:		--	

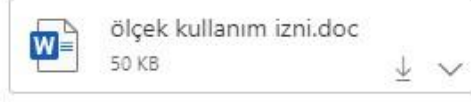
(HASTANE YÖNETİCİLİĞİ TARAFINDAN BELİRLENEN DEĞERLENDİRME KOMİSYONU ÜYELERİ KAŞE-İMZA)

T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI
SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ
İZMİR TEPECİK EĞİTİM VE ARAŞTIRMA HASTANESİ
H. Hakan Sakaoglu
İdari ve Mali İşler Müd. Yrd.

HASTANE YÖNETİCİSİ
T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI
SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ
İZMİR TEPECİK EĞİTİM VE ARAŞTIRMA HASTANESİ
Op. Dr. Kenan TEKER
Baştabip Yardımcısı
Dış. Tez. No: 106762 Uzm. Tez. No: 100154

EK III. Ölçek Kullanım İzni

Ynt: İlt: emzirme özyeterlilik ölçeği (kısa form) kullanım izni

>
Sevgili Aysun
ölçeği kullanmanızda memnuniyet duyarız
Çalışmalarınızda başarılar dileriz

...

> Gönderen: AYSUN DİLSİZ
> Gönderildi: 30 Kasım 2018 Cuma 00:21:10
> Kime: merlinda.alus@deu.edu.tr
> Konu: emzirme özyeterlilik ölçeği (kısa form) kullanım izni
>
> Merhabalar, ben aysun çalış .Ege üniversitesi Çocuk Sağlığı ve
> Hastalıkları Anabilim Dalında yüksek lisans öğrencisiyim. Tez araştırmamda
> emzirme özyeterlilik ölçeğini (kısa form) kullanmak için izninizi
> istiyorum. İyi çalışmalar diliyorum.
>

EK IV. Bilgilendirilmiş Gönüllü Onam Formu

Sayın Katılımcı; Bu Araştırma Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Çocuk Sağlığı Ve Hastalıkları Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi Olarak Planlanmıştır.

Bu Araştırmanın Amacı; Annelerin Emzirme Öz-Yeterlilikleri Ve Emzirme Sürelerine Etki Eden Faktörleri İncelemektir. Bu Araştırmadan Elde Edilecek Bilgiler İsminiz Açıklanmadan Yalnızca İstatiksel Veri Olarak Kullanılacaktır. Araştırmaya Verdiğiniz Destek İçin Teşekkür Ederim.

Hemşire Aysun Çalış

EK V. ANKET FORMU

Sosyo-demografik Özellikler Veri Formu

Anket No:

1. Yaşınız:

2. Eğitimi durumunuz: a) Okur-yazar değil b) İlköğretim c) Lise d) Üniversite ve Üstü

3. Çalışma durumunuz: a) Çalışıyor b) Çalışmıyor

4. Çalışıyor iseniz. mesleğiniz nedir?

a) Memur b) İşçi c) Sağlık personeli d) Serbest meslek e) Diğer

5. Sağlık güvenceniz var mı? a) Evet b) Hayır

6. Aile tipiniz nasıl? a) Çekirdek b) Geniş c) Parçalanmış

7. Aile gelir durumunuz: a) Gelir giderden az b) Gelir gidere denk c) Gelir giderden fazla

8. Sigara kullanıyor musunuz? a) evet b) Hayır

9. Doğumdan sonra bebeğinize bakmanızda kim yardımcı oldu?

a) Kendim ilgilendim b) Ebeveynlerden biri c) Çocuk bakıcısı

10. Eşinizin mesleği nedir?

a) Memur b) İşçi c) Sağlık personeli d) Serbest meslek e) Diğer

11. Eşiniz emzirmenizi destekliyor mu ? a) Evet b) Hayır

12. Eşiniz bebek bakımında yardımcı oluyor mu? a) Evet b) Hayır

13. En uzun yaşadığınız bölge neresi? a) Köy/ kasaba b) İlçe c) İl

Gebelik ve Doğum İle İlgili Bilgiler Veri Formu

1. Gebelik sayınız

2. Yaşayan çocuk sayınız.....

3. Planlı bir gebelik miydi? a) Evet b)Hayır c) Önce istemedim/sonradan istedim

4. Doğum şekliniz nedir? a) Normal b)Sezeryan

5. Bebeğiniz kaç haftalık doğdu? a) 37 hafta ve altı b) 38 hafta ve üstü

6. Bebeğiniz kaç kilo doğdu ? a) 2500gr altında b) 2500gr üstünde

7. Bebeğinizin cinsiyeti nedir? a) Kız b) Erkek

8. Bebeğinizde herhangi bir rahatsızlık var mı? a) Evet b)Hayır

9. Bebeğiniz şu an kaç aylık ?

10. Emzirme ile ilgili eğitim aldınız mı? a) Evet b)Hayır

11. Emzirme eğitimini hangi kaynaktan aldınız? a) Hemşire b)Hekim

c) Ebe d) İnternet e) Dergi-kitap e) Aile büyükleri

12. Emzirmeye yönelik bilginizi yeterli buluyor musunuz? a) Evet b)Hayır
c) Kısmen

13. Kaç ay sadece anne sütü verdiniz?

14. Bebeğinizi kaç ay emzirdiniz? a) Halen b) ayda bıraktım

EK VI. POSTPARTUM EMZİRME ÖZ-YETERLİLİK ÖLÇEĞİ KISA FORMU (EÖYÖ)

Emzirmeye ilişkin kendinize ne kadar güvendiğinizi en iyi açıklayan ifadeyi bu cümlelerin her biri için seçiniz. Sizin hislerinize en yakın olan seçeneği X ile işaretleyiniz. Doğru veya yanlış cevap yoktur.

MADDELER	Hiç emin değilim	Çok emin değilim	Bazen eminim	Eminim	Çok eminim
	1	2	3	4	5
1. Bebeğimin yeterli süt alıp almadığını her zaman anlayabilirim					
2. Diğer işlerde olduğu gibi emzirmede de her zaman başarılı olabilirim.					
3. Bebeğimi ek olarak mama vermeden her zaman emzirebilirim.					
4. Emzirme boyunca bebeğimin memeyi uygun bir şekilde kavramasını her zaman sağlayabilirim.					
5. Emzirmeyi her zaman beni memnun edecek şekilde yürütebilirim.					
6. Ağlasa bile bebeğimi her zaman emzirebilirim.					
7. Emzirme konusunda her zaman istekliyim.					
8. Ailemin yanında her zaman bebeğimi rahatlıkla emzirebilirim.					
9. Emzirmekten her zaman memnuniyet duyuyorum					
10. Emzirmenin zaman alıcı olması benim açımdan hiçbir zaman sorun olmaz.					
11. Diğer memeye geçmeden önce bebeğimi ilk verdiğim memeden ayırabilirim.					
12. Her öğünde bebeğimi anne sütüyle besleyebilirim.					
13. Bebeğimin emme isteğini her zaman anlayabilirim.					
14. Bebeğimin emmeyi bitirmek istediğini her zaman anlayabilirim.					

Teşekkür

Aslında daha önceki senelerde başlayan yüksek lisans öğretim dönemim. hayatta karşımıza çıkabilecek çeşitli sebeplerden dolayı bu zamanlara kadar geldi. Tüm bu süreç boyunca benden ümidini hiç kesmeyen, güler yüzü, bilgi ve deneyimlerini benimle paylaşan saygıdeğer danışmanım Prof.Dr. Hatice BAL YILMAZ'a ,

Tezimin her aşamasında bilgi ve deneyimlerinin yanı sıra manevi yönden de her zaman desteklerini üzerimde hissettiğim Dr. Öğrt. Üyesi Şeyda BİNAY 'ın. Dr. Öğrt. Üyesi Ebru YILDIZ'ın ve Akademik Asist. Pelin GÖKOĞLU GÜRER'İN dostluklarına,

Çalışma hayatım ve yüksek lisans eğitim döneminde desteklerini esirgemeyen İzmir SBÜ Tepecik Eğitim ve Araştırma hastanesindeki saygıdeğer arkadaşlarıma,

Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı öğretim üyesi ve elemanlarına,

Hayatımın her döneminde yanımda olan, sevgi ve emeklerini hep üzerimde hissettiğim, canım annem, babam ve kız kardeşime,

Sevgili eşim Hakan Çalış' a sabrından, sevgisinden ve desteklerinden dolayı çok teşekkür ediyorum.

Ve canım ikizlerim; sizi çok seviyorum, varlığınız için size ayrıca teşekkür ediyorum.

İzmir, 5.08.2019

Aysun ÇALIŞ

Özgeçmiş

Araştırmacı, 1986 yılında Edremit/Balıkesir ' de doğmuştur. 2005-2009 yılları arasında Mersin Üniversitesi Sağlık Yüksek Okulu hemşirelik bölümünde lisans eğitimini tamamlamıştır. Sağlık Bilimleri Üniversitesi Tepecik Eğitim Ve Araştırma Hastanesi'nde Ocak 2010 tarihinden itibaren hemşirelik mesleğini icra etmektedir. Aynı hastanede Neonatal Yoğun Bakım Servisinde 7 yıl ve neonatal Cerrahi Yoğun Bakım Servisinde de 2015 yılından bu zamana çalışmaktadır.

2012 yılında Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakóltesinin Çocuk Sağlığı Ve Hastalıkları Anabilim Dalında yüksek lisans eğitimine başlamıştır.

E- posta: calisaysun@gmail.com